

ÚVODEM

Letošní sedmisté výročí narození českého krále a římského císaře Karla IV., v hojné míře připomenuté i na knihupeckých pultech, poukázalo na důležitý aspekt zdůrazňovaný též v aktuálních rozbořech obecně respektovaného majestátu „otce vlasti“. Jeho odkaz by se po tolika staletích podle všeho nesetkal s tak příznivou odezvou, kdyby se o to byl nezasadil sám tento prozíravý státník, rytíř ducha i kolbišť, bohabojný křesťan a rozmnožitel říše. Osobně nás na čínorodosti zvelebitele zemí Koruny české, které tenkrát Karel z uprášených poměrů pozvedl do centra zájmu celé Evropy, inspiruje právě vědomí, že bez náležité propagace – nehledě na omezené možnosti tehdejších panovníkových životopisců, kleriků a poselstev – toho dosáhnout nelze. Tolik let už minulo, avšak osvědčené postupy přetrvávají. I našemu katalogu jde v éře přetlaku informací prchavé podstaty o něco podobného. Usiluje vyzdvihnout kvalitu, jež s léty nebledne, a zároveň by české literatuře pro děti a mládež rád dobyl žádoucí místo jak v očích vás a vašich potomků, tak v očích odborné veřejnosti v cizině.

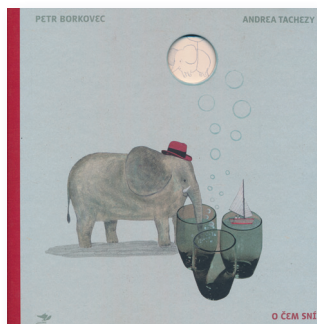
Na základě zkušeností kolegů z Německa a Francie vám proto pod hlavičkou Svazu českých knihkupců a nakladatelů a České sekce Mezinárodní organizace pro dětskou knihu (IBBY) už počtvrté přinášíme přehled toho nejlepšího, co na tomto poli za posledních šestnáct měsíců vzniklo. Tento přehled míří nejen ke knihovníkům a k dalším informačním pracovníkům, ale díky partnerským knihkopcům hlavně k rodičům, prarodičům, pedagogům a dalším zainteresovaným, kteří vedou v patrnosti, že čtenářství dítě do budoucna zvýhodňuje oproti pasivním příjemcům zábavy – o schopnosti vnímat svět subtilněji zásluhou uměleckých textů a ilustrací ani nemluvě. Knižní trh vysvobozený z krize nám přeje a vše nasvědčuje tomu, že blahý čas, kdy na českou knihu pro děti a mládež slunko svítlo, se aspoň statisticky vzato vrací. Původní domácí tvorby v oblasti prózy, poezie, literatury faktu i různorodých grafických forem knihy včetně komiksu přibývá: počet vydaných titulů přesahuje rok co rok už pět stovek původních děl v rámci oněch 1 700 knih věnovaných dětem a mládeži, jež v úhrnu tvoří bezmála desetinu každoročně vydané produkce. Obdobně pozitivně se v nich prosazuje invence i vliv těch, kdo ji debatou s odcházejícími generacemi

autorů omlazují ve snaze najít vyjádření blízké čtenářům, kteří jsou jenom o málo mladší než tvůrci sami.

Zatímco v prvním ročníku jsme si museli vystačit s elektronicky šířeným katalogem, ve druhém už na základě vašeho ohlasu přibyla tištěná verze vydaná v nákladu desítek tisíc výtisků a jeho třetí ročník se dočkal překladu do angličtiny pro účely mezinárodní obchodní výměny. Také letos, jak vidno už z tloušťky, přinášíme něco navíc. Rozšíření publikace na 53 položek, s nimiž budou celoročně pracovat noví partneři projektu, nám umožnilo do výběru zahrnout i tituly, na které se dosud příliš nedostávalo. Knihy povahy naučné či s didaktickým zaměřením pro rodinnou četbu jsou cenné kreativními popularizačními přístupy – ty jsou dnes nutnou podmínkou k tomu, aby látka roztékané děti vůbec zaujala, nicméně jejich smělé počátky v šedesátých letech sledoval svět s obdivem. Což ostatně přispělo k tomu, že před necelým půlstoletím byla česká literatura pro děti a mládež sedmou nejčtenější v Evropě.

Hledáte-li trend té soudobé, jenž by mohl z tohoto přehledu vyplývat, patrně zjistíte, že vedle hned několika povedených publikací o Karlu IV. – a mnohé jiné jsme do našeho výčtu nezařadili – podíl ryzí beletrie poněkud ustupuje ve prospěch titulů s převládající vizuální (komiksovou) složkou. Zčásti tento stav vypovídá o nakladatelské odvaze prosazovat náročnější grafické projekty, kterým se u publika navzdory ceně daří, zčásti ale naznačuje, že se plíživě posouvá vzhůru věk těch, kdo nakonec přece jen docení dominanci textové složky nad výrazně obrazovým, stručnějším, potažmo minimalistickým uchopením námětu. V nejmladších kategoriích dětí je taková volba pochopitelně přirozená, kdežto u dospívající mládeže může být tato až klipovitá stručnost do budoucna alarmující. Četba rozsáhlejších textů, neřkuli porozumění přečtenému, by se tím pádem i u dětí mohly nakonec stát pouze zálibou elit. Zda se vývoj podaří zvrátit, ukáže však teprve dlouhodobější efekt akcí na podporu čtenářství, k nimž bychom se všichni – stát i jednotlivci – měli stavět s větší prozíravostí.

Jana Čeňková & Petr Matoušek

PETR BORKOVEC

O ČEM SNÍ

Ilustrovala Andrea Tachezy
Praha, Běžíliška 2016, neustránované leporelo
s deskami v pevné vazbě
ISBN 978-80-906112-8-3
věk **4+**

Poetické leporelo uložené do pevných desek prozrazuje už na rubové straně přebalu, že pohled Petra Borkovce a Andrey Tachezy na ty, kdo spřádají sny, bude oboustranně téměř konceptuální a fantazií rozhodně nešetří. Vstupní verše barevně vyznačují jednotlivé aktéry a tak trochu popostrčí malé i velké k tomu, co mají uvnitř očekávat. Z hlediska námořníka a zahradníka, přes slona, mouchu a rohlík až po babičku a švadlenku se tu v různých uskupeních veršů i básní v próze vyjevují touhy, představy a další polohy zasnění: „Moucha sní o zácloně v teplém pokoji,/ o škvíře pod poklopem na moučník,/ o místě, kam si prostě nedosáhneš.“ A podobně se dá objevovat, co ze slov básníka se přeneslo do koláží, které skrývají další rovinu osvobozujícího prožitku za zavřenými víčky, dokonce s přispěním špetky surreálna.

Petr Borkovec (1970) studoval bohemistiku na FF UK, působil jako redaktor *Literárních novin*, revue *Souvislosti* a překladatel z ruštiny. Za ranou básnickou sbírku *Ochoz* (1994) získal Cenu Jiřího Ortena. Jako přírodní a křesťansky orientovaný lyrik (*Mezi oknem, stolem a postelí*, *Polní práce*, *Needle-book*) pozoruje míjení

a mihání našich všedních existencí. S nakladatelstvím a kavárnou Fra organizuje autorská čtení. Nejmenší čtenáře poprvé oslovil veršovaným leporelem *Všechno je to na zahradě* (2012).

Andrea Tachezy (1966) absolvovala ateliér animovaného filmu na pražské VŠUP. Ilustrace v knihách pro nejmladší děti vytváří kombinovanou technikou kresby, akvarelu a koláže, jak je patrné např. z knih Zuzany Kovaříkové *Za zvířátky do lesa* (2012) a *Za zvířátky k vodě* (2013). Příležitostně vytváří textilní hračky a kalendáře. Její trojrozměrné leporelo *Ferdinande!* (2013) s verši Robina Krále získalo Zlatou stuhu a bylo zapsáno na Honour list IBBY, další Zlatou stuhu získaly její ilustrace k pohádce Ivana Binara *Bořivoj a blecha Fló* (2014).

VRATISLAV BRABENEC

PAJASAN

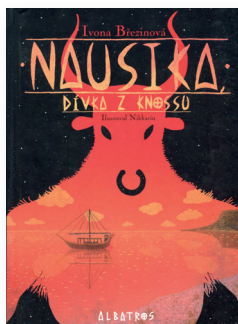
Ilustrovala Petra Josefina Stibitzová
Praha, Meander 2016, 36 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-87596-65-4
věk **8+**

Cizokrajné slovo „pajasan“ odkazuje v ústech zasvěcenců na parkový strom z východní Asie, který hbitě roste a leccos vydrží. Pod tímto souborným názvem se Vratislav Brabenec vrací k vyprávění, jež bychom mohli označit jako „rozhlásky“ – bytostný žánr Jana Skácela. Drobníčky založené na schopnosti najít trýpytný okamžik ve všedním dni či ve vzpomínce na dětství se dovedou i kriticky vyjádřit k současnému nebo minulému dění. Autor v nich navazuje na předchozí sbírku *Všude je střed světa*, nad níž vedle přemýšlivých dětí roztáli i vnímaví dospělí. Z textů číší obdiv k zázrakům života i přírody a na rozdíl od jeho veršů, směřujících k lakonické věcnosti a sebeironii, je tu projev tvůrce útěšně rozverný. Vrací nám totiž víru, že má cenu se kolem sebe pozorně dívat – jak činí také výtvarnice P. J. Stibitzová, když příběhy převádí do komiksového formátu.

Vratislav Brabenec (1943), vystudovaný zahradník a nedostudovaný evangelický bohoslovec, se stal členem rockové skupiny The Plastic People of the Universe v roce 1973 a hrál v ní s přestávkami až do roku 2015. V dubnu 1976 byl zatčen a na základě vykonstruovaných obvinění

odsouzen k nepodmíněnému trestu. Po návratu z vězení podepsal Chartu 77. Roku 1982 byl donucen emigrovat a působil v Kanadě jako zahradní architekt. V roce 1997 přesídlil natrvalo zpět do vlasti. Básnické texty uveřejňoval za tzv. normalizace v samizdatových sbornících (později představil výbor *Sebedudy*, 2010). Oficiálně postupně vyšly jeho básnické knihy *Vůl Hvězda Ranní* (1998), *Karlín přístav* (1999) a *Denver* (2013). Mladším čtenářům věnoval povídky *Všude je střed světa* (2005).

Petra Josefina Stibitzová (1988) absolvovala ateliér ilustrace a grafiky na pražské VŠUP. Ilustrovala např. *Kočky a jiné příběhy o strachu* (2015) Milady Mašinové a v roce 2016 ztvárnila další pokračování jejího komiksu *Mor* (2016). Mimoto ilustruje publikace a pracovní sešity pro nakladatelství Cesta domů, vytváří plakáty a doprovodné materiály pro festivalové či charitativní akce.

IVONA BŘEZINOVÁ

NAUSIKA, DÍVKA Z KNOSSU

Ilustroval Nikkarin
Praha, Albatros 2015, 248 stran +
8 nečíslovaných stran obrazové přílohy
ISBN 978-80-00-04145-2
věk **12+**

Zřejmě v reakci na odezvu, s jakou se mezi mládeží setkal románový cyklus *Hunger Games* Suzanne Collinové, se Ivona Březinová rozhodla plasticky přiblížit všední tvář civilizace, jež dospívající kdysi vystavovala neméně drsným zkouškám. A to katastrofa zatím ani nebyla v dosahu. Zručná autorka vpřádá mezi antické mýty zasazené na ostrov Kréta v časech jeho minojské slávy drama dívky Nausiky, kterou matka Kalliope odložila a raději předstírala smrt novorozené dcerky, aby zabránila tomu, že ji dítě odeberou kněžky pěstující krvavý býčí kult k počtě boha moří Poseidona. Podobenství o tom, zda se v aréně starořeckého polyteismu dalo protivit úradku bohů a čelit jim svobodnou vůlí jedince, vyniká přístupným, a přece vznešeným jazykem. Ambiciózní prozaický tvar umocňují Nikkarinovy ilustrace připomínající tarotové karty, popřípadě secesně tónované obrazy ze života kultury, která možná byla onou Atlantidou.

Ivona Březinová (1964) absolvovala bohemistiku na PedF UJEP v Ústí nad Labem, kde také přednášela. V letech 2008–2011 vedla katedru tvůrčího psaní (a autorskou skupinu Hlava nehlava)

na Literární akademii Josefa Škvoreckého. Vytvořila přes 60 knih pro děti a mládež: její záběr sahá od autorských pohádek typu *Žofinka ofinka* (2006) či *Natálčín andulák* (2012) až k prózám žánru fantasy. Četná ocenění kritické i čtenářské obce si vydobyla sociálně motivovanými díly, v nichž sleduje témata znevýhodněných menšin (*Začarovaná třída*, 2002; *Zlatá stuha* a nominace na Magnesii Literu 2002, zápis na Čestnou listinu IBBY 2004), dívek s mentální anorexií (trilogie *Holky na vodítku*, 2002–2003), nevyléčitelné nemoci (*Lentilka pro dědu Edu*, 2006) nebo života s tělesným handicapem (*Kluk a pes*, 2010). Její knihy vycházejí i v dalších slovanských jazycích.

Nikkarin (1987) – podrobněji na straně 15

IVONA BŘEZINOVÁ

ŘVI POTICHU, BRÁCHO

Ilustroval Tomáš Kučerovský
Praha, Albatros a Pasparta 2016, 208 stran
ISBN 978-80-00-04322-7 (Albatros)
ISBN 978-80-88163-24-4 (Pasparta)
věk **10+**

Pro nakladatelství specializující se na literaturu o poruchách autistického spektra napsala renomovaná autorka prózu o neúplné rodině s dospívajícími dvojčaty. Věrohodně líčí každodenní obtížný kolotoč s Jeremiášem, který přišel na svět s těžší formou autismu, a přesto – nebo právě proto – vyrůstá v láskyplném prostředí, o něž dbají matka i sestra. Ačkoli je pro mnohé svět „Jeremyho“ nepochopitelný, má svá pravidla, a ta nelze porušovat: chlapec si třeba vybírá pouze jídlo kulatého tvaru. Vztahy Pamelý, hlavní hrdinky sociálně motivovaného románu, tak nebývají pokaždé bez mráčku, protože širší okolí si do značné míry neuvědomuje, nakolik je soužití s bratrem těžké. Právě zde ponechává Ivona Březinová na čtenáři, aby si utvořil názor sám, a naznačuje mu, s jakou škálou zvladatelných poruch se může při inkluzi ve školách setkat.

Ivona Březinová (1964) – podrobněji výše na této straně

Tomáš Kučerovský (1974) vystudoval Fakultu architektury VUT v Brně. Pracoval jako hlavní grafik herní společnosti Altar Interactive, navrhuje obaly CD či plakáty pro brněnské HaDivadlo. V roce 2001

spoluzaložil komiksový sborník *Aargh!* (dodnes působí jako editor). Komiksy otiskoval v časopisech *Tamto*, *Reflex*, *Crew*, v *Deníku* zveřejňoval stripovou sérii *Fantomas*. V antologii *Inseminátor* otiskl příběh *Vzlety a pády* (libreto Tomáš Prokůpek). Obdržel cenu Muriel za rok 2008 (*Nejlepší ptáčí příběh: Ptáčí perspektiva*), cenu za kulturu výtvarného projevu na Mezinárodním festivalu komiksu 2002 v Lodži a Encouragement Award na Euroconu 2005 v Glasgowě. Prosazuje se i v Polsku, Makedonii, Itálii, Japonsku a Singapuru.

PAVEL ČECH

DOBRODRUŽSTVÍ RYCHLÉ VEVERKY 3 – BLUDIŠTĚ

Ilustroval autor
Havlíčkův Brod, Petrkov 2016,
48 nečíslovaných stran + vložená hra
ISBN 978-80-87595-53-4

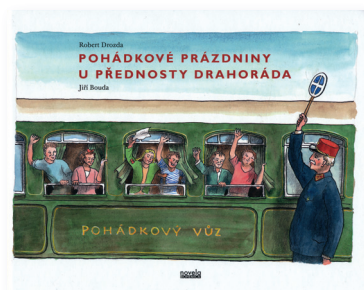
DOBRODRUŽSTVÍ RYCHLÉ VEVERKY 4 – PŘÁNÍ

Ilustroval autor
Havlíčkův Brod, Petrkov 2016,
48 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-87595-54-1
věk **6+**

Další dva přírůstky do komiksového cyklu formátu A4 navazují na sešity *Velký závod* a *Poklad* i formou užitého vyprávění. Oceňovaný scenárista a kreslíř Pavel Čech ve třetím dílu *Bludiště* vytváří povětšinou hádanky, přesmyčky a podobné rébuse, kdežto příběh sám je jednoduchý, neboť předložené chytré hrátky slouží k pobavení nemocného syna a připomínají, že táta byl v jeho věku neméně zvědavý. Čtvrtý sešit *Přání* působí epicky mnohem barvitěji a titulní hrdina v něm prožívá řadu dobrodružství, překvapivě i v řidičské kabině trolejbusu. Konečně se setká s Ernestinou Borůvkovou – kde jinde než v divočině, přičemž nemalou roli sehraje skautská krabička poslední záchrany. Svoboda a cit pro harmonii v přírodě koneckonců tvoří opory celé série o indiánu Veverkovi.

Pavel Čech (1968) je výtvarník-autodidakt a od roku 2004 působí ve svobodném povolání. Úspěch pohádky *O čertovi* (2002) ho podnítil k vytvoření více než patnácti autorských knih a komiksů pro děti a mládež, mj. příběhů *O zahradě* (2005), *O klíči* (2007), *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* (2009) nebo pásma *Dědečkové* (cena Muriel za nejlepší kresbu 2011). Poetickými ilustracemi dopro-

vodil básnické sbírky Radka Malého *Listonos vtr* (2009) a *Moře slané vody* (2014). Za komiks *Velké dobrodružství Pepíka Střechy* o síle přátelství a chlapecké fantazie získal Magnesii Literu 2013 v kategorii knih pro děti a mládež. *Velkou knižní záhadou* (2014) se poklonil četbě z klukovských let. Předchozí dva sešity *Dobrodružství Rychlé Veverky* (oba 2013) získaly Zlatou stuhu za komiks.

ROBERT DROZDA

POHÁDKOVÉ PRÁZDNINY U PŘEDNOSTY DRAHORÁDA

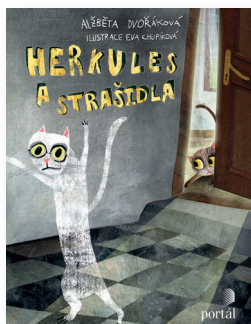
Ilustroval Jiří Bouda
Praha, Novela bohemia 2015, 132 stran
ISBN 978-80-87683-51-4
věk **8+**

Pan Otakar Drahorád šéfujiící rychlíkové stanici Záhořice repasoval vyřazený vagon ve stylu salonního vozu Františka Ferdinanda, aby v něm mohl vnoučatům o prázdninách vyprávět třetí sadu historek určených všem milovníkům vláček. Drážní arabesky z časů páry, telegrafu a ručních výhybek se v podání dědečka s přirozenou autoritou blíží atmosféře večerníkových pohádek Pavla Naumana s mašinkovým kouzelníkem Zababou. Na digitalizovaných nádražích už sice živého železničáře pohříchu málem nenajdeme, zato v tunelech lze ještě narazit na přízrak, o duchu sounáležitosti nemluvě. Trilogie Roberta Drozdy potvrzuje, jak autorské pohádky prospívá profesní vášeň pro zanikající tradici, a z posledních ilustrací malíře Jiřího Boudy sálá víra, že správný chlap má konat srdcem. Nemiříme na slepou kolej právě proto, že už svou práci nepovažujeme za poslání?

Robert Drozda (1949) působil jako vrchní inspektor Českých drah pro vyšetřování mimořádných událostí a věnoval se též prevenci nehod v železniční dopravě, mj. při práci s dětmi. Celoživotní praktické zkušenosti zachytil v knize *Železničářský pitaval* (2002). V práci *O duši plaských*

hodin (2006) shrnul historii hodinového stroje v cisterciáckém klášteře v Plasích. Malé i velké příznivce starých časů na dráze oslovil ve volné trilogii započaté svazky *Pohádky pana přednosta* (2012) a *Pohádky přednosta Drahoráda* (2013).

Jiří Bouda (1934–2015), syn akademického malíře Cyrila Boudy, absolvoval pražskou VŠUP v ateliéru Karla Svolinského a patřil k předním grafikům civilistní orientace. Dění na železnici, již zasvětil valnou část tvorby, důvěrně poznal při práci signalisty v dnes už zrušené stanici Praha-Bubeneč. Od roku 1968 bojoval o záchranu technických památek. S manželkou restauroval Langweilův model Prahy vystavený v Muzeu hlavního města Prahy a v cyklu vedut zdokumentoval podobu barbarsky strženého nádraží Praha-Těšnov. Proslul jako rytec poštovních známek a tvůrce ex libris. Ilustrace k třetímu svazku Drozdových pohádek byly jeho poslední prací.

ALŽBĚTA DVOŘÁKOVÁ

HERKULES A STRAŠIDLA

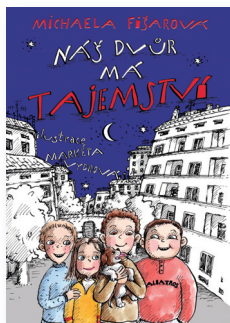
Ilustrovala Eva Chupíková
Praha, Portál 2016, 96 stran
ISBN 978-80-262-1002-3
věk **8+**

Cesta z města znamená pro pražského kocoura Herkula, perského škarohlída srovnatelného s protivnými kočičáky z televizních reklam, propad na společenském žebříčku. Na zanedbaném venkovském statku, kam se jeho lidská panička přestěhovala za partnerem, už tento snob nejenže není středem pozornosti, ale navíc ho čeká jedno nadělení za druhým. Obtížně se sžívá jak s pánským přírůstkem do smečky, jenž pracuje z domu, tak s mickou, která coby protřelá světoběžnice obývá vnitřek vysloužilého auta. A ke všemu tu někdo straší a na zdech se objevují výhrůžné veršičky! Příjemné překvapení v oboru prózy pro mladší školáky, postavené na energickém rukopisu ovládajícím talent šetřit slovy, vynalézavě spájí říši lidí s myšlením zvířat – a vyprávěcí čas minulý s akcí v čase přítomném, aby se fantomům přišlo na kloub. Ohrožují prokletý dům vážně zvířecí duchové, nebo tu hus-to vytváří člověk?

Alžběta Dvořáková (1971), absolventka bohemistiky na FF UK, působí jako překladatelka, redaktorka a lektorka češtiny pro cizince. Ve spolupráci s Viktorií Bartoníčkovou publikovala knihu *Cesta z mlčení* (2009), která líčí mnohaletý zápas mladé

ženy o znovuovládnutí řeči po mozkové příhodě. V knížce prvního čtení *Nanukova dobrodružství* (2013) seznámila děti s mamlutím štěnětem Nanukem a popsala jeho nenadálou pouť za polární kruh.

Eva Chupíková (1974), původem ze slovenského Ružomberka, vystudovala filozofii a anglickou filologii na FF UP Olomouc. Zaměřuje se na knižní ilustraci a grafiku, zpracovala několik designových řad školních kufříků a desek na výkresy. Její něžný rukopis poetizující kouzla přírody našel uplatnění v knihách Daniely Krolupperové *Zákeřné keře* (2010), *Rybí sliby* (2011) a *Mizící hmyzíci* (2013) a dále v knihách Zuzany Štelbaské *Zornička* (2015) a *Filipko* (2016). V edici průvodců *S pastelkami po...* postupně přibližuje naše hrady, zámky a kláštery. Hravost využívá i v autorských knihách *Můj prázdninový deník* (2011) nebo *Královské karty Karla IV.* (2016).

MICHAELA FIŠAROVÁ

NÁŠ DVŮR MÁ TAJEMSTVÍ

Ilustrovala Markéta Vydrová
Praha, Albatros 2015, 148 stran
ISBN 978-80-00-04078-3
věk **9+**

Titul novely bezesporu dětského čtenáře přiláká – a stejně tak zápletká, protože touha mít domácí zvířátko a starat se o něj odedávna testuje pečovatelské instinkty. Autorka pozvolna odkrývá tajemství, na které Ondra s Johankou narazí na dvorku jednoho domu na pražské periferii. Úkryt svede dohromady trojici přátel, která se zprvu zaměřovala na pomoc tomu nejslabšímu. Vlnitá ponaučení i autentické dialogy vyvracejí mylné představy každého z aktérů, a tak Ondra po napínavém dobrodružství už zcela jinak vnímá svého bratránka, s nímž se kvůli nemoci v rodině jenom velice nerad dělil o nedotknutelný pokoj. A právě o sdílení radostí a strastí v příbuzenských i kamarádkých vztazích vypovídá autorčina próza přirozeně, nenásilně, ba s obdivuhodným citem.

Michaela Fišarová (1971) vystudovala PedF UK, absolvovala roční stáž na pražské DAMU a studium angličtiny na Stoke-on-Trent College. Učí na základní škole a hraje v nově vzniklém pražském divadle Troníček. Za prvotinu *Nikolína cesta* (2012) byla oceněna Zlatou stuhou 2013. V současné české literatuře pro mládež reprezentují její knihy málo obsazený žánr sociální prózy. S ilustrátorkou

Anetou Žabkovou připravila pro budoucí školáky dvojici knížek *A–Ž půjdeš do školy: Pro kluky, co se neztratí* a *A–Ž půjdeš do školy: Pro holky, co se neztratí* (obě 2016).

Markéta Vydrová (1968), plodná výtvarnice ve svobodném povolání, ilustruje poslední dobou knihy z produkce nakladatelství Triton, Albatros a Grada. Její kresby zpravidla doprovázejí tvorbu pro menší děti (autorské pohádky *Kočkopes Kvído*, *Modrý Poťouch* či *Strašibraši aneb Tajemství věže v Kamsehrabech* Miloše Kratochvíla), popřípadě uměleckonaučnou literaturu (*Draka je lepší pozdravit aneb O etiketě* Daniely Krolupperové, 2010).

RENÁTA FUČÍKOVÁ

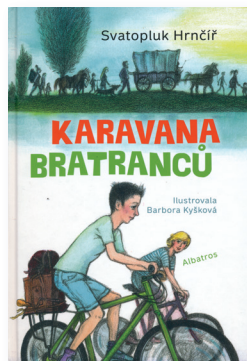
PRAHA V SRDCI

Ilustrovala autorka
Praha, Práh 2015, 192 stran
ISBN 978-80-7252-599-7
věk **10+**

Osobitou poklonu rodné Praze pojala výtvarnice známá zevrubnými pohledy na památné chvíle našich dějin formou koláže „189 příběhů města a lidí“. V očíslovaných vstupech podpořených mapkami na předsádkách se prolínají kronikářské záznamy s komiksovými stripy, zprávy z tisku glosující nejpohnutější okamžiky s anekdotami, poselství duchovních autorit s morytáty typickými pro dnes tak žádaný žánr urbánní legendy. Časoprostor Matky měst nahlédnutý z více než dvousetleté perspektivy pulzuje v představách Renáty Fučíkové jako stále živý organismus příběhů, ačkoli použitá rytecká technika si vystačila s tóny šedé a obešla se bez chronologického seřídění položek. Je na čtenáři, aby si mozaiku složil sám. Bude postupovat namátkou, anebo v soustředných kružnicích od kmenových středověkých čtvrtí až k vískám, jež postupně spolkala Velká Praha. Tragické se cestou smísí s úsměvným, pravdivé s bajkami a dokument s kolektivní pamětí opěvující genius loci, který s nejrůznějšími emocemi Pražané dennodenně dotvářejí.

Renáta Fučíková (1964) absolvovala pražskou VŠUP a zabývá se knižní ilustrací. Výtvarně mj. doprovodila Andersenovy

Pohádky (1995) či soubor *Staré pověsti české a moravské* (2005) a *Příběhy českých knížat a králů* (2007) Aleny Ježkové, s níž spolupracovala i na portrétu *Karel IV.* (Zlatá stuha 2005, vlastní verze téže látky 2016). Odkaz „největších Čechů“ poté sama shrnula v autorských knihách *Tomáš Garrigue Masaryk* (2006), *Jan Amos Komenský* (2008) a *Antonín Dvořák* (2012) a dále nyní soustavně cílí na pozoruhodné epochy české politiky a kultury (např. *Ludmila, Václav a Boleslav*, 2013; *Hus a Chelčický*, 2014). Za výtvarný doprovod k *Vyprávěním ze Starého zákona* (1998, 1. cena na Bienále ilustrace v Teheránu 1999) byla zapsána na Čestnou listinu IBBY. Její vrcholné dílo, encyklopedie *Historie Evropy – Obrazové putování* (2011, s Danielou Krolupperovou), obdrželo Zlatou stuhu 2012.

SVATOPLUK HRNČÍŘ

KARAVANA BRATRANCŮ

Ilustrovala Barbora Kyšková
Praha, Albatros 2016, 160 stran
ISBN 978-80-00-04139-7
věk **9+**

Bratrance Kuba a Vráta – „jeden hrr a druhý prr“ – vyslyšeli volání rodu Tesárků a jedou na bicyklech do obce Prosičko v turnovském Maloskalsku, kde se vždycky o anenské pouti pořádá sraz jejich obří dynastie. Ukradené kolo, které vezlo vzácnou rodinnou relikvii, a setkání s karavanou kočovníků však záhy zvrátí předpoklad, že přesun proběhne hladce, a dá hochům pocítit nevyzpytatelnost. Naštěstí Tesárek všude bratrance má, na příjmení nehledme. Posmrtně vydaná próza velkého znalce klukovské duše s přidechem melancholie připomíná časy, kdy se s živými kamarády a moudrými dědečky po ruce objevoval nevylidněný venkov, ukazující svět kolem nás v prázdninové kráse. Ty doby už asi odpluly po Jizeře kamsi do oceánu, ale chlapi i chlapi je v hloubi duše touží prožít i dnes.

Svatopluk Hrnčíř (1926–2014) vystudoval Státní knihovnickou školu v Praze a působil jako redaktor časopisů pro děti a mládež. Jako zakladatel *Ohničku*, hybatel *Pionýra* a spolupracovník *Junáka*, *Sluníčka*, *Mateřídoušky* či *Čtyřlístku* se zasloužil o kultivaci komiksu – adaptoval mj. Poeovy a Doyleovy detektivky, tarzanovky E. R. Burroughse, vytvořil libreto k cyklům

Příhody pana Semtamťuka (1969–2004, knižně 2006) a *Cour a Courek* (knižně 1983, obojí s Adolfem Bornem). V prózách ovlivněných foglarovskou poetikou (trilogie *Uctívací ginga*, vydaná až v letech 1999–2005) vycházel z modelu letního dobrodružství, např. v knihách *Případ skončil v pátek* (1959, zfilmováno), *Ostrov uprostřed města* (1963) či *Lovci z Ohňových hor* (1998).

Barbora Kyšková (1954), absolventka AVU, se věnuje volné tvorbě, restaurátorství a výrobě kulis. V knižní ilustraci pro děti se zaměřuje na fantastiku, jak prokazuje v doprovodu k *Hodinovému stroju* (č. 2006) Philipa Pullmana, ke *Kronice Prydainu* (č. 2004) Lloyda Alexandra nebo k novému českému vydání (2007) pohádky Astrid Lindgrenové *Ronja, dcera loupežníka*. Tajuplné výtvarné polohy osvědčila v knihách Daniely Krolupperové *Společenstvo klíčníků* (2012), *O'Bluda* (2013) a *Zločin na Starém Městě pražském* (2014).

JIRÍ KAHOUN

JEŽIBABA NA KOLOBEŽCE

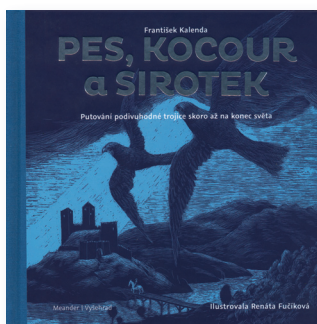
Ilustrovala Lucie Dvořáková
Praha, Knižní klub 2015, 80 stran
ISBN 978-80-242-5156-1
věk **6+**

V nitru Kodskeho polesí poblíž bájného Tetína, v revíru jako stvořeném pro pohádkové neplechy ryze domácího provedení, stojí stranou od lidí stavení s rybníčkem, kde hospodaří bubáci, hashrman a další nekrvežíznivá strašidla. S figurkami od Josefa Lady si nezadají už proto, že ježibaba Křížalka, jež v umění čarodějném cvičí bubáčka Mezulánka, ustavičně naráží na schválnosti vodníka Vošploucha. Sousedské škorpení má za následek zvýšený výskyt ucháčů či cabrdupů, které je třeba postavit do latě. Pásmo příběhů o večerníkové délce vyznává víru, že veškerá alotria se stejně jako v pohádkách Václava Čtvrťka co nevidět napraví. A co víc, různice rozparáděných postaviček znějí příjemně expresivně v místech, kde Jiří Kahoun dětem i jejich rodičům ukazuje, že mateřština není k zahození ani tehdy, strašíme-li věrohodně – v obecné češtině opepřené germanismy.

Jiří Kahoun (1942), původním povoláním umělecký kovář a kameník, se řadí k nejzkušenějším tvůrcům próz pro nejmladší školáky, které těšil i v časopise *Sluníčko*. Zaujal už debutem *Piskací kornoutek* (1984, zfilmováno). Podle jeho námětů byly natočeny seriály *Příhody včelích*

medvídků, *Včelí medvídci od jara do zimy*, *Jak se mají včelí medvídci?* (knižně 1992, 2005 a 2009; výtvarník Ivo Houf) či *Toronto Tom, kocour z Ameriky* (knižně 1993, ilustrace Jitka Walterová). Jeho pozdější tvorba se vyznačuje okouzlením dopravou (*O mašinkách*, 2007; *O létajících strojích*, 2013) a návratem k jistotám pohádky (*Co se zdá medvědům*, 2015). V roce 2013 obdržel Zlatou stuhu za celoživotní přínos literatuře pro děti a mládež.

Lucie Dvořáková (1959), absolventka ateliéru filmové a televizní grafiky na VŠUP, patří k našim nejžádanějším ilustrátorkám. Dvojnásobná držitelka Zlaté stuhu doprovodila snovými kreacemi mj. díla Eduarda Petišky, Jiřího Žáčka, nověji i Miloše Kratochvíla nebo Petra Stančíka. Věnuje se také animované tvorbě (*Vážné nevážné*, *Slepice*) a výpravě televizních pořadů pro děti (pohádková říše Fanfárie na kanálu ČT D:). Za návrh cyklu ilustrací ke *Středověkým pohádkám* Martiny Drijverové obdržela čestné uznání kolegia Namibook Island Illustration Concours 2013.

FRANTIŠEK KALENDA

PES, KOCOUR A SIROTEK

Ilustrovala Renáta Fučíková
Praha, Meander a Vyšehrad 2016, 168 stran
ISBN 978-80-87596-66-1 (Meander)
ISBN 978-80-7429-623-9 (Vyšehrad)
věk **10+**

Moravou dvanáctého století prchá podkoní Martin, nalezenec z johanitské komendy pronásledovaný bůhvíproč dvěma hrdlořezy z Levanty. Provázejí ho zběhlá dcera zlotřilého vladky a potulný rytíř, jenž toho napáchal víc, než naznačují jeho jizvy a obvázaná ruka. Nesourodá trojice putující „skoro až na konec světa“, jak slibuje podtitul knihy talentovaného prozaika, zažije veřejnou popravu v Olomouci, upírské intermezzo v Bílých Karpatech a plavbu po Dunaji do Konstantinopole, centra Byzantské říše, k němuž se upírají naděje křesťanstva. Tam se též vysvětlí důvod honičky, v níž není nouze o fantasy prvky, zvraty a zejména o ukázky dobového myšlení. Středověk nebyl temný – jen ho tak chceme vidět. Navzdory nedostatku jídla či pohazení v něm tehdejší mladí touží zjistit, co jsou zač a zda ve světě obstojí, někdy věří předsudkům, jindy zas v lásku bližních. Jejich hledání komentuje vypravěč, jímž není nikdo jiný než Martinův pes hovořící s hochem lidskou řečí, což prospívá zápletky i obecnstvu.

František Kalenda (1990) absolvoval obor antropologie na FHS UK, kde nyní pokračuje jako doktorand. Rozsáhlé jazykové

znalosti a zahraniční stáže ho podnítily ke komentářům dění v Latinské Americe pro internetový *Deník Referendum*. Literárně se profiluje jako autor próz situovaných do období vrcholného středověku a kládoucích důraz na mentalitu údajně „temného věku“. Debutoval románem *Despota* (2011) o intrikách v Byzantské říši čtrnáctého století, za historickou detektivku *Ordál* (2012) z časů tatarských nájездů do východní Evropy byl nominován na Cenu Jiřího Ortena. První svazek karolínského triologie *Vraždy ve znamení hvězdy* (2016) se odehrává v Praze roku 1349. Dětským čtenářům se představuje poprvé.

Renáta Fučíková (1964) – podrobněji na předešlé straně

DANIELA KALINOVÁ

PROČ CHTĚL PTAKOPYSK DO SOLOPISK ANEB VYBRANÁ SLOVA PRO VYBÍRAVÉ DĚTI

Ilustroval Martin Krkošek
Praha, Mladá fronta 2016, 128 stran
ISBN 978-80-204-3768-6
věk **9+**

Bít, či nebýt? A nebudu bit? S vybranými neboli vyjmenovanými slovy bývá v naší mateřštině odjakživa potíže – musíme si je uložit do paměti a znalosti se poté s ohledem na všemožné odvozeniny ověřují v zapeklých diktátech. Neméně vynalézavá kniha určená k jejich procvičování se snaží, aby se memorovací část české mluvnice v očích dětí polidštila. S nástrahami „i“ a „y“ po záluďně „obojetných“ souhláskách „b“ až „z“ – s přidanou stránkou s přejatými slovy na „f“, která také způsobují pravopisné nesnáze – se lze snažit vypořádat zásluhou rozmanitých povídek, básniček, komiksů, rébusů a rčení. Uživatelé se přitom dozvědí víc o sýčkově nebo sýkorce, a budou-li mít syrový den, tak si natruc můžou udělat den syrový, popřípadě se dozvědět, co se přihodilo Zbyňkovi, když si hrál v mobilu vybíjenou. S přispěním ilustrací se tak dá úlevně vyprsknout smíchy i nad větou, jež mučila školní generace bez rozdílu: „U jedné vily vily věnce vily a psi z vily na ně vyli.“

Daniela Kalinová (1972) vystudovala bohemistiku na FF UK a angličtinu na PedF UK. Oba předměty nyní vyučuje na pražském gymnáziu. V didakticky motivované

prvotině na jazykové téma zúročila své pedagogické a rodičovské zkušenosti.

Martin Krkošek (1979) absolvoval studia v ateliéru ilustrace Jiřího Šalamouna a Juraje Horvátha, později i v ateliéru animovaného filmu Jiřího Barty na VŠUP. V roce 2007 absolvoval stáž v ateliéru grafiky u Jiřího Lindovského na AVU a v roce 2011 byl dobrovolníkem v tvůrčí laboratoři Stanica Žilina-Záriečie, s níž spolupracuje dodnes. Založil grafickou dílnu Uutěrky, kde spolu s ženou Pavlou vytváří sitotisky a malonákladové knižní publikace. Žije a pracuje v Lietavské Lúčce.

KOLEKTIV AUTORŮ

JINDE

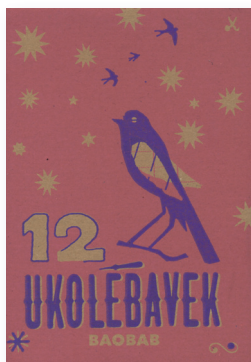
Ilustroval Jakub Plachý
Praha, Meta a Baobab 2016, 140 stran
ISBN 978-80-88171-06-5 (Meta)
ISBN 978-80-7515-030-1 (Baobab)
věk **12+**

Byla by škoda, kdyby se tento titul nedostal mezi širší veřejnost. Zprvu ho záslužně vydala Společnost pro příležitosti mladých migrantů Meta (v rámci projektu Diskriminace do školy nepatří!), nyní vychází v koedici s nakladatelstvím Baobab. Soubor povídek sedmi českých autorů s rozličnými zkušenostmi s migrací a emigrací představuje jak umělecký počín, tak diskusní platformu pro aktuální společenská témata. Zařazené prózy zasahují až do období druhé světové války – text *Bez domova* Chaima Cigana zaujme nezvyklým příběhem na téma holokaustu. Jan Čumlivský vypráví o českých gastarbeiterech v Berlíně, osud syrské sekularizované rodiny pobývajících ve Francii si vybrala Magdaléna Platzová, touhu dělat „suprburgra“ malého hendikepovaného bolivijského přivandrovalce v Argentině líčí příspěvek Markéty Pilátové. Pestrosti námětů odpovídá i výtvarné řešení zahrnující vedle průběžných kreseb ještě závěrečných osm variací Jakuba Plachého na přečtené povídky.

Kolektiv autorů ve složení: Chaim Cigan (vl. jm. Karol Sidon, 1942), Olga Černá (1964), Jan Čumlivský (1978), Edgar Dutka (1941), Markéta Pilátová (1973) – podrob-

něji na straně 18, Magdaléna Platzová (1972), Marek Šindelka (1984).

Jakub Plachý (1989) studuje pražskou VŠUP v ateliéru ilustrace a grafiky Juraje Horvátha. Vytváří komiksy (např. do *Discover magazínu*) a zabývá se knižní a plakátovou grafikou. Spoluorganizuje výtvarný festival Otevřená ulice v Horním Maršově a s Magdou Rútovou založil skupinu Bad Portraits, zaměřenou na pouliční portrétování spoluobčanů. Debutoval autorskou knížkou o vztahu lidstva k problematice močení (*Velká kniha čůrání*, 2013).

KOLEKTIV AUTORŮ

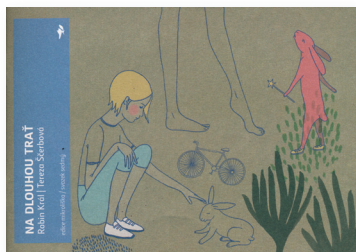
12 UKOLÉBAVEK

Ilustroval kolektiv
Praha, Baobab 2016,
soubor 12 nestránkovaných sešitků
ISBN 978-80-7515-038-7
věk **3+**

Na tradici někdejších souborů s „pohádkovými lístečky“ a na komplet *12 malých hororů* (2013) formálně navazuje tučet ukolébavek, jehož autorské zázemí je tentokrát mezinárodní. Francouz Blexbolex, jeden z kmenových autorů Baobabu, dokonce komplet v kartonové krabici křehkým rozpočítadlem 1, 2, 3, 4, 5 uvádí. Další zařazené ukolébavky sice navazují na lidové texty, avšak rozvíjejí je i nezeměním výtvarným rukopisem (Juraj Horváth, Chrudoš Valoušek ad.). Michaela Kukovičová obohatala nápaditými kolážemi báseň Ivana M. Jirouse, zaslanou spisovatelovým dcerkám z vězení za dob normalizace, a další autorky (Skálová, Neubert, Volfová apod.) přispívají průniky do kočičího či myšího světa, který je malým spáčům tak blízký.

Kolektiv autorů a ilustrátorů ve složení: Blexbolex (vl. jm. Bernard Granger, 1966), Juraj Horváth (1974) – podrobněji na straně 14, Iwona Chmielewska (1960), Ivan M. Jirous (1944–2011), Michaela Kukovičová (1968), Franziska Neubert (1977), Magdalena Rutová (1988); Tereza Řičanová (1974), Alžběta Skálová (1982), Dagmar Urbánková (1972) – podrobněji

na straně 24, Eva Volfová (1979), Chrudoš Valoušek (1960), Alžběta Zemanová (1987).

ROBIN KRÁL

NA DLOUHOU TRÁŤ

Ilustrovala Tereza Ščerbová
Praha, Běžíliška 2016, 28 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-906112-7-6
věk **6+**

V sedmém sešitku řady *Mikroliška*, kapesní edice próziček a básniček vhodných pro četbu dětí v pohybu, vytvořil oceňovaný autor období zdravotněného evergreenu Josefa Kožíška *Polámal se mraveček* pro naši určenou dobu. Sportovkyně Šárka při návratu ze závodů nedávala na ulici pozor a po srážce s tramvají se téměř podruhé narodila. V nemocnici, doma i na opatrných výletech prožívá rekonvalescenci na hraně černého humoru, avšak ten podle Andrého Bretona odedávna léčí. Robin Král svolává dívčiny neposlušné končetiny pravidelným veršem střídavé délky s využitím situací, v nichž se komicky ozývá idiomatika češtiny („noha na volné noze“, „ruce to nemají v rukou“), aby její tělo vrátil zase do života. Povel „Kluci, pozor, červená!“ už dodávat nemusí – poradil si bez poučování.

Robin Král (1981) absolvoval estetiku na FF UK a scenáristiku na VOŠ při Konzervatoři Jaroslava Ježka, kde nyní působí jako pedagog. Zaměřuje se na poezii pro nejmenší. Svět dětských tužeb a fantazií zachytil v pásmech *Šimon chce být krotilem*, *Z Kroměříže do Paříže* (obě 2011) a v netopýřím 3D lepoprele *Ferdinande!* (2013, Zlatá stuha za ilustrace). Krom toho

vytváří či překládá písňové texty: spolupracuje s Divadlem Spejbla a Hurvínka (hry *Hurvínek mezi osly*, *Jak s Máničkou šli všichni čerti*) a kapelou Toxique. Za poeticko-technický vzorkovník básnických forem *Vynálezárnum* (2015) obdržel Magnesii Literu v kategorii knih pro děti a mládež.

Tereza Ščerbová (1982) studovala výtvarnou výchovu na FF Ostravské univerzity a ilustraci na VŠUP v ateliéru Juraje Horvátha. V rámci studia absolvovala stáž ve švýcarském Lucernu pod vedením Pierra Thomé. Spolupracuje mj. s časopisy *Živel* a *Host*, s nakladatelstvím Argo a výtvarnou školou Malvína. Její zasněné ilustrace k próze Marky Míkové *Škvíry* (2014) získaly Zlatou stuhu v kategorii knih pro starší děti a mládež. Podobně povznášala i pohádkový text Lenky Brodecké *Hledá se hvězda* (2015), zapsaný letos do mezinárodního katalogu White Ravens.

JOSEF KRČEK

PŘÍBĚHY DVANÁCTI MĚSÍCŮ

Ilustrovala Renáta Fučíková
Praha, Albatros 2015, 128 stran
ISBN 978-80-00-04104-9
věk **8+**

Pohádka *O dvanácti měsíčkách*, zapsaná Boženou Němcovou původně na Slovensku, posloužila autorovi a ilustrátorce jako rámec k vyprávění o folkloru, jenž se váže k jednotlivým měsícům roku. Každý z nich je uvozen mezinárodním názvem (a jeho etymologickým výkladem) a hned nato se výběrově charakterizují pohanské i křesťanské svátky, příslušné slavnosti a obyčeje, které k němu patří. Březen je tak například opředen pranostikami vážícími se k obdělávání půdy a stává se příležitostí pro pozapomenutou řehořskou koledu žáků a kantora, rozšířenou v západní Evropě. Květen je plně ve znamení májek a prvních lásek, ale dostane se i na vysvětlení původu novějšího svátku matek. Srpen, čas dožínkových slavností, bývá uctěn četnými svatbami – na jednu pravou „šumavskou“ se všemi náležitostmi zavítáme. Ve výbavě knihy, jejíž ilustrační složka se barevně proměňuje s ročními obdobími, došlo i na notové záznamy písní a recepty.

Josef Krček (1946) vystudoval hru na klavír na Státní konzervatoři v Plzni, působil v mnoha orchestrech, jako učitel hudby a redaktor Supraphonu. Od roku 1969 byl členem tanečního souboru Chorea

Bohemica, který založil jeho bratr Jaroslav, a od roku 1975 s ním také hraje v komorním tělese Musica Bohemica. Prosadil se jako skladatel filmové i rozhlasové hudby a věnuje se též muzikoterapii a interpretaci dobových skladeb (soubor Chairé). Český folklor dětem přiblížil v knihách *Špalíček lidových písní* (2008), *Písničky pro nejmenší* (2010) a *Vánoce – Putování do Betléma* (2011, s R. Fučíkovou).

Renáta Fučíková (1964) – podrobněji na straně 8

HELENA LEHEČKOVÁ

ŽÁRLIVÝ RYTÍŘ A TICHÁ NEVĚSTA

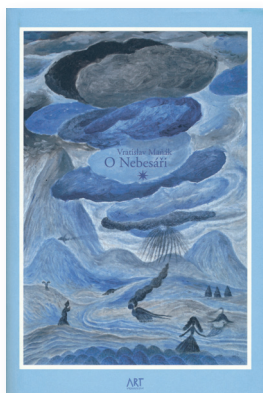
Ilustrovala Lucie Dvořáková
Praha, Knižní klub 2016, 120 stran
ISBN 978-80-242-6289-6
věk **7+**

Rytíř Otakar si ze severských výbojů přivezl nevěstu spanilou jako slunce zrcadlící se v letním jezeře – leč ouha! Švarný uchvatitel pokorné dívky nejenže neumí švédsky a nemíní to zkoušet, ale neučí novomanželku ani česky, protože byl odjakživa nemluva, prchlivec – a teď ještě žárlí na každého, kdo zamlkne hradní paní osloví. Když se k tomu přičte klubko škodolibých pekelníků, kteří by rádi ulovili Otakarovu dušičku a z jeho komunikační nezpůsobilosti mají přímo ďábelskou radost, není divu, že na hradě Žárliři vládnou ukrutné poměry. Helena Lehečková, sama specialistka na jazyk a řeč i v jejich úskalích a poruchách, dochází v pohádkovém příběhu o neporozumění k pramálo idylickému konci. Její vášnivě jazykovědné poznámky jsou asi místy určeny čtenářům starším, avšak základní potíže je v éře vztaů napříč kulturami patrná i dnešním sedmiletým dětem: láska beze slov není možná, poněvadž srdce druhého se bez tohoto klíče neotevře.

Helena Lehečková (1952) vystudovala ugrofinistiku, anglistiku a bohemistiku na FF UK. Od roku 1986 vyučuje češtinu na Helsinské univerzitě a je autorkou několika učebnic češtiny pro Finy. Krom

slavistiky se zabývá i neurolingvistikou a poruchami řeči. V literatuře pro děti a mládež se vedle překladů z finštiny (např. *Medvídek Uto* Eliny Karjalainenové či cyklus o nešikovném strašidylku Hů z pera Hannu Mäkeläho) prosazuje vlastní tvorbou – knihy *Čertice Trucajda* (2003), *K čertu!* (2007) a *Meluzína Severýna* (2013) sázejí rovněž na pohádkové nadpřirozeno.

Lucie Dvořáková (1959) – podrobněji na straně 9

VRATISLAV MAŇÁK

O NEBESÁŘI

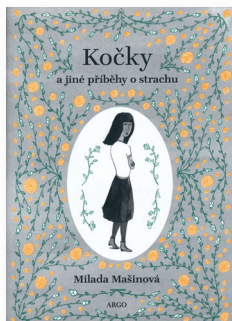
Ilustroval Jan Hísek
Dalovice u Karlových Varů,
Vydavatelství ART 2016, 36 stran
ISBN 978-80-906384-1-9
věk **9+**

Z autorské pohádky Vratislava Maňáka sálá bohatá imaginace andersenovského ražení, a přitom zůstává výrazově suverénním vyprávěním o putování za světlem, jež rozžihá život i dobro v lidech. Horské údolí zaplaví kalná voda a zhasne toto životodárné světlo také v domě, kde přebývá Klárka se svou nemocnou matkou. Dívka se symbolickým jménem se sama vydává na dlouhou cestu za Nebesářem, aby od něj získala hřejivý plamen, který by její maminku zachránil. Jenže chápavý vládce oblohy nevdá vzácnost tak snadno a klade žadatelce tři hvězdné otázky. Nadaný prozaik čtenářům bez rozdílu věku předkládá lyrizující podobenství o lásce, odvaze a netušených tajích, jež se skrývají mezi nebem a zemí a zrcadlí se ve snových mezzotintách Jana Hísky.

Vratislav Maňák (1988) absolvoval žurnalistiku a mediální studia na FSV UK, kde v současné době také přednáší. Pracuje v České televizi. Za povídkový debut *Šaty z igelitu* získal roku 2012 Cenu Jiřího Ortena. Věnuje se rovněž tvorbě pro děti: v roce 2014 vydal pohádkovou féerii *Muž z hodin aneb Proč se na podzim mění čas* (2014, nominace na Magnesii Literu). Na základě jedné z jeho látek vytvořených

pro večerní pořad Českého rozhlasu Haja vznikla cestovatelská groteska *Expedice z pohlednice* (2016).

Jan Hísek (1965), výrazný malíř a grafik své generace, studoval na VŠUP v ateliéru Milana Hegara a Jana Solpery. Jeho vyjádření dominuje technika mezzotinty, jíž vyzdobil i pohádkovou knihu Violy Fischerové *Co vyprávěla Dlouhá chvíle* (2005, 2016). Podobně subtilně ilustroval mnoha grafickými technikami desítky titulů, mj. Tolkienovu pohádku *Kovář z Velké Lesné* (1995), soubor islandských legend *Mrtvému nože netřeba* (2008) v uspořádání Jóna Árnasona, výbor z tvorby Vítězslava Nezvala *Moře láska má* (2010) či pohádku *Šťastný princ* Oscara Wildea (2014). Je vyhledávaným tvůrcem bibliofilii.

MILADA MAŠINOVÁ

KOČKY A JINÉ PŘÍBĚHY O STRACHU

Ilustrovala Petra Josefína Stibitzová
Praha, Argo 2016, 152 stran
ISBN 978-80-257-1677-9
věk **15+**

Pětice povídek doplněná novelou o jednookém bijci koček vrhá do chřtánu děsu lidské trosky na prahu dospělosti, s nimiž se osud věru nemazlí. Prózy Milady Mašinové tudíž vyžadují čtenáře-vrstevníka – snad pouze dočasně – zjitřeného pocitem, že když svět není fér, je namístě se utápět v hlubinách bezvýchodna. Ale co když je to jen sebeklam? Jakkoli v knize pozorujeme sirotky z útulků či mladistvé těhotné, sourozence zemřelých nebo trosečníci plavící se s pomatencem, defilují před námi postavy fatálně neschopné citu, kterého se jim nikdy nedostalo, takže ho ani nikomu nepředají. Tragický chlad vykresluje začínající autorka přepjatými gesty, inspirovanými u dobových hororů Hoffmanna, Poea či Maupassanta, a naladění v barvách „emo“ povzbuzují i tóny doprovodných ilustrací: černá a paleta šedé, sem tam žihnutá ledově zelenou. Nevábné skvrny na tváři předválečného zlatého věku se tu proplétají s dneškem natolik odcizeným, že současná mládež osamělá v davu by měla urychleně přemýšlet, jak to změnit.

Milada Mašinová (1988) dokončuje studia scenáristiky a dramaturgie na pražské FAMU a zároveň pracuje v Centru tvorby

pro děti a mládež České televize. Debutovala libretem ke komiksové trilogii *Mor* (vyšla zatím dvě alba, 2015 a 2016, s P. J. Stibitzovou), v níž sleduje dospívající hrdinku uvrženou se členy rodiny do klaustrifobní karantény. Mezi jejími školními pracemi vyniká prozaická etuda *Zvíře* (2012).

Petra Josefína Stibitzová (1988) – podrobněji na straně 4

MARKA MÍKOVÁ

ŽVEJKAČKY

Ilustroval Juraj Horváth
Praha, Baobab 2015, 36 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-7515-015-8
věk **10+**

Svazek vskutku neobvyklého formátu, evokující obří žvýkačku v průhledném obalu, obsahuje na třicet básní a písňových textů, takže ho lze považovat za aktuální sumář autorčina básnění. I titul sešitu není zvolen náhodně, protože si s fenoménem žvýkání dál pohrává, a jeho tematický rozptyl odráží situace, při nichž se tato cukrovinka vyskytuje. Marka Míková čerpá z rozverných rodinných okamžiků, radostí i strastí, které nás denně provázejí. Její verše se nerýmují pravidelně, avšak rytmizační potenciál vybízí ke zpívání už proto, že nešetří vtipnými citoslovci. Najdeme mezi nimi i mikropříběhy o tom, jaké je to vydat se s tátou na ryby nebo ochutnat u tety báječnou svičkovou. Dvoustránkové ilustrace Juraje Horvátha prožitek z četby a zpěvu prohlubují nápaditým propojováním textu s obrazem.

Marka Míková (1959) vystudovala obor loutkoherectví na DAMU, hrála v několika filmových pohádkách a vystupovala ve skupinách Dybbuk, Panika a Zuby nehty. Pracovala jako režisérka v dětském divadle Minor, v současnosti se věnuje dabingu. Její prvotina *Roches a Bžunda* získala ocenění Nejkrásnější česká kniha 2001. Islandská *Knihafoss* (2007) byla podobně

jako prózy *Mrakodrapy* (2012) a *Škvíry* (2014) nominována na cenu Magnesia Litera. Vypravěčsky neotřelý klukovský příběh *JO537* (2009) získal Zlatou stuhu. V roce 2015 vydala ještě vyprávění o medvídkovi ze „Sinhapúru“ *Jonáš spěchá domů*.

Juraj Horváth (1974) absolvoval ateliér ilustrace a grafiky na VŠUP, který od roku 2003 vede. Věnuje se kresbě, grafice, designu, ilustraci a se svou ženou Terezou Horváthovou vydává knihy v nakladatelství Baobab. Ilustroval či graficky upravil desítky titulů (např. *Egbérie a Olténie* Sylvie Fischerové nebo *Muž z hodin* Vratislava Maňáka). Za svou invenci obdržel několik premií Nejkrásnější česká kniha. Za dřevorezy k souboru indiánských *Příběhů z parní lázně* v adaptacích Herberta T. Schwarze získal na Lipském knižním veletrhu cenu Nejkrásnější kniha světa 2001.

ADÉLA RÚČKOVÁ MORAVCOVÁ

VÝLETOVNÍK

Ilustrovala autorka
Praha, Slovart 2016, 48 stran
ISBN 978-80-7529-207-0
věk **10+**

Sourozenci Vítek a Štěpánka – staří známí z dvojice zeměpisných atlasů pro děti středního školního věku – se přidružili k čerstvému maturantovi a s pejskem Křupkou podnikají výlety na příznačná místa české krajiny. Nádherné pískovcových skalních měst i jeskyní zvětrávajících hluboko pod našima nohama, půvabně věkovitých zřícenin i zatopených lomů a dalších terénů vhodných pro trampingu či vodáctví zachycuje uměleckonaučná kniha Adély Rúčkové Moravcové kombinovanou formou. Komiksy bezmála jako z *Rychlých šípů* se v ní prolínají s výkladem opatřeným mapkami, datovými boxy a kvízy. Přehled o daném geografickém jevu na celém území republiky doplnila autorka tipy, které se se zřetelem na skromné finance nezletilých výletníků vyplácí vyslyšet. Na základě osobních zážitků ze skautského klubu Žlutý list se k malým kolegům-objevitelům nejednou obrací v kontaktní ich-formě, aby připomněla to nejpodstatnější: malá země oplývající všemi zárazy přírody vyjma moře má krás na rozdávání. Stačí vyjít za humna!

Adéla Rúčková Moravcová (1984), absolventka hydrobiologie na PřF UK, zprvu pracovala v laboratořích v Praze

a Bruselu. Na poli ilustrace pro děti a mládež je autodidakt. Krom zeměpisných výprav Vítky a Štěpánky v knihách *Můj první atlas České republiky* (2011) a *Můj první atlas Evropy* (2014, obojí podle libreta Víty Štěpánky) doprovodila mj. obrázkovou knížku pro děti do auta (2011). Vytvořila stolní hru *Perníková chaloupka* (2009) a věnuje se i výtvarným projektům pro neziskové organizace (České Švýcarsko o.p.s., SOS dětské vesničky, Skutečně zdravá škola apod.).

JAN NEJEDLÝ (ED.)

MALÝ HUMORISTA

Ilustroval Jaromír Plachý
Praha, Meander 2016, 188 stran
ISBN 978-80-87596-90-6
věk **7+**

Národ, jenž si na své vtipnosti tolik zakládá, by neměl podceňovat péči o mladé humoristické kádry, jinak tomuto léčivému postoji ke světu hrozí úpadek, jaký už bývá hojně k vidění v amatérských videích vystavených v kyberprostoru. Specialista na komický folklor sestavil za tímto účelem kapesní příručku pro školní vtipálky, v níž prezentuje bavičské umění v širokém záběru od breviáře blbinek až po fantastickou fintologii. Ať už však Jan Nejedlý žactvu předkládá k zapamatování záladné luštěniny, škádlivky i nachtávky, vybroušené kameňáky nebo soupis šilenosti ze žákovské knížky korunovaných jinými hrůzostrašnostmi, vychází z přesvědčení, že humoru není nic cizí. Vždyť „smích je brána, kudy se do nás dostane mnoho dobrého“, pravil Christian Morgenstern, i kdyby se u toho nachomýtl taký pár hovínek a špetka rouhavosti.

Jan Nejedlý (1971) absolvoval PedF UK a pracoval jako učitel a publicista, mj. v literárních časopisech *Nové knihy* a *Tvar*. Nyní vede měsíčník *Rodina a škola*. Zájem o surrealismus, patafyziku a spodní patra lidové tvořivosti vtělil do bestiáře městských mýtů *Nová pražská strašidla* (2012). Poklady školkového a školního humoru

shrnul do výboru *Mistr sportu skáče z dortu* (2014), dále uspořádal výbor z tvorby surrealistického básníka Karla Šebka *Dívej se do tmy, je tak barevná* (1996) a antologii erotických textů *Jezdec na delfíně* (2005, s R. Kopáčem). Uplatňuje se i jako scenárista dadaistických klipů.

Jaromír Plachý (1986) studoval v ateliéru animace na VŠUP. Věnuje se tvorbě počítačových her, animací, ilustrací a komiksu. Pro studio Amanita Design vytvořil hru *Botanicula* (2012), za níž získal řadu ocenění doma i v zahraničí. Za klip *Nunové tango* (2010) obdržel hlavní cenu na třeboňském Anifilmu a na turínském festivalu. Sérii stripů *Jiné světy* (2007–2011) a knihou komiksů *Kmen a jiné příběhy* (2007) upoutal porotce festivalu Komiksfest; jeho další komiksový počín představuje knížka *Koule a Krychle* (2010). Kresbami doprovází také sbírku Daniely Fischerové *Tetovaná teta* (2015).

NIKKARIN

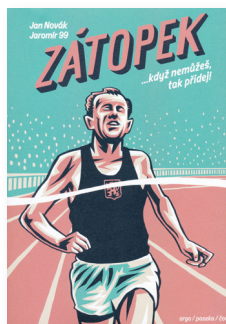
130: ČAS HVĚZDOPLAVCŮ

Ilustroval Nikkarin
Praha, Labyrint 2015, 112 stran
ISBN 978-80-87260-70-8
věk **12+**

Třetí pokračování plánované tetralogie *130* scenáristy a kreslíře Nikkarina vychází po „dlouhé době“ – až pět let po druhém dílu *Hodní, zlí a oškliví* –, jak si většinou stěžují fanoušci série. Úvod formou filmových titulků opět seznámí čtenáře s protagonisty, poté ho ve třech částech vrhne do postapokalyptického prostoru a navrch přidá tři stripy o zvířátku Kňchovi a devíti-stránkovou galerii. Antoine a Křížák se setkají s Boem navracejícím se z chronoblasti, kde ubíhá čas mimo všechny zvyklosti, a všichni dál vytrvale bojují s Lupusovou bandou padouchů. Ta ale posílila v mutacích i bezcitnosti. Černobíle ztvárněný komiks oscilující mezi sci-fi a fantasy se nezrodil ve vzduchoprázdnu, nýbrž čile reaguje na mnohé podněty tohoto média, na vývoj filmu i počítačových her a citačně si také pohrává s kultovní filmovou sérií *Star Wars*.

Nikkarin (1987), vl. jm. Michal Menšík, je ve výtvarné oblasti samoukem. Uplatňuje se jako kreslíř a scenárista komiksů, nejnověji i jako žádaný ilustrátor knih a časopisů pro děti a mládež. Soustavně spolupracuje s čtvrtletníkem *Raketa*. Ilustroval román *Dračí polévka* (2011) Aleny Ježkové, povídkovou antologii *Závrať* (2013) či

cestopis *3333 km k Jakubovi* Petry Braunové (2014). Podílel se též na albu *Ještě jsme ve válce* (2011), jehož příběhy zobrazují autentické osudy obětí nacistického a komunistického režimu v někdejší Československu. Jeho komiksovému cyklu předcházela alba *130: Odysea* (2009) a *130: Hodní, zlí a oškliví* (2010).

JAN NOVÁK – JAROMÍR 99

ZÁTOPEK... KDYŽ NEMŮŽEŠ, TAK PŘIDEJ!

Ilustroval Jaromír 99
Praha, Argo a Paseka 2016,
200 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-257-1761-5 (Argo)
ISBN 978-80-7432-717-9 (Paseka)
věk **12+**

Originální komiksová vzpomínka na legendu našeho vytrvalostního běhu Emila Zátopka (1922–2000), držitele čtyř zlatých olympijských medailí, desítek rekordů a titulu Nejlepší atlet dvacátého století, vyšla ve spolupráci s Českým olympijským výborem. Kariéru sportovce, jenž žil, trénoval a vyhrával v době upevňující se komunistické totality, líčí libreto renomovaného prozaika, který se v letech největší slávy „české lokomotivy“ z Kopřivnice narodil a zamlada sám pocítil zvůli režimu. Spoluautoři proto zdůrazňují i běžcův mravní profil a jeho protest proti perzekuci dlouholetého přítele Stanislava Jungwirtha. Grafický román vrcholí Zátopkovým vítězstvím v helsinském maratonu – zvládnutém poprvé v životě – a nabízí prostříhy do společenské reality Československa roku 1952. Soutěživé prostředí v knize kolorista Filip Raif vyjádřil kombinací chladné modré a cihlové barvy atletických oválů.

Jan Novák (1953) coby šestnáctiletý mladík emigroval s rodiči přes Rakousko do USA a posléze vystudoval univerzitu v Chicagu. Uplatňuje se jako prozaik (většinou anglicky), překladatel a filmový scenárista. I nadále se do staré vlasti

pravidelně vrací. Debutoval povídkovým souborem *Striptease Chicago* (1982) a neidylické osudy emigrantů zachytil také v próze *Milionový jeep* (1989, obojí č. 1992). Román o osudu bratrů Mašinů *Zatím dobrý* (2004 a 2011) se stal v soutěži o Magnesii Literu knihou roku 2005. V roce 2007 obdržel Cenu Josefa Škvořeckého za román *Děda*. Publikoval mj. nekonvenční biografii *Co já vím?* (2013) režiséra Miloše Formana, s nímž spolupracuje.

Jaromír 99 (1963), vl. jm. Jaromír Švejdlík, působí jako výtvarník a člen hudebních skupin Priessnitz a Umakart. Renomé si vydobyl komiksovou trilogií *Alois Nebel* (2003) podle libreta Jaroslava Rudiše. Spolupodílel se i na její filmové podobě (2011), natočené formou rotoskopie. Za autorský komiks *Bomber* (2007) získal cenu Muriel. V roce 2013 vytvořil pro britského zadavatele grafický román *Zámek* podle předlohy Franze Kafky.

ANNA NOVOTNÁ

KDO SE SMĚJE NAPOSLED...

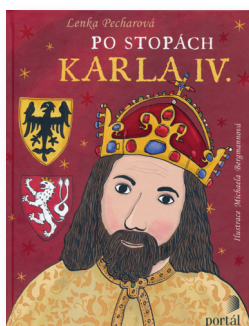
Ilustroval Jiří Votruba
Praha, Práh 2016, 128 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-7252-658-1
věk **8+**

V návaznosti na příručku *Kdo jinému jámu kopá...* dostává „druhý lehký i vážný slovník přirovnání, pořekadel a přísloví“ Anny Novotné bezmála pět set nových příležitostí ukázat, že pokladnici každého živého jazyka tvoří spojení a příměry, jejichž význam není z použitých slov plně odvoditelný. Říká se jim idiomy – a tvoří třaskavou směs, kterou má v oblíbené každá poetická duše. Určité starší výrazy však bývají pro děti „španělskou vesnicí“, a tak jim autorka v hovorovějších vrstvách jazyka objasňuje provázání obecné češtiny s němčinou, kdežto ve spisovné řeči poukazuje na výpůjčky z románských jazyků či z moudrosti bible. Vysoce tvárné jsou v tomto směru části těla, zhusta pak hlavy (včetně „huby dobře proříznuté“), jakož i stav uvnitř lebky (lze například „blbnout na kvadrát“). Strany slovníku zahrnují vždy čtveřici nebo pětici hesel provázených etudami Jiřího Votruby, které zobrazení významu přetvářejí v komickou zkratku blízkou nonsensu.

Anna Novotná (1959), absolventka bohemistiky a psychologie na FF UK, působí jako nakladatelská redaktorka a překladatelka. Dětské publikum zaujala umělecko-naučná trilogie ze zákulisí umění: *Opera*

nás baví (2005, s Jiřinou Markovou), *Dívallo nás baví* (2008) a *Balet nás baví* (2010). Je spoluautorkou učebnice češtiny pro cizince *Czech for You*. První hravý slovník české idiomatiky *Kdo jinému jámu kopá...* vydala v roce 2013.

Jiří Votruba (1946) vystudoval Fakultu architektury ČVUT a jako malíř, ilustrátor a grafik vystavuje samostatně i v rámci kolektivních projektů. Vytvořil plakáty k různým festivalům (EXPO v Aichi 2005). Jeho příklon k pop-artu se projevuje v uměleckonaučných encyklopediích *Opera nás baví*, *Dívallo nás baví* a *Balet nás baví* (Zlatá stuha 2010) či v básnických knihách pro děti a mládež – ilustroval mj. sbírky *Malý pražský chodec* (2013) a *Malý český poutník* (2014) Ondřeje Hníka. Výrazný je také jeho doprovod k pohádkám Zdeňka Svěráka (*Pan Buřtík a pan Špejlička*, 2010) nebo ke knížkám prvního čtení od Kateřiny Závadové (*Písmenka a pan Antonín*, 2013).

LENKA PECHAROVÁ

PO STOPÁCH KARLA IV.

Ilustrovala Michaela Bergmannová
Praha, Portál 2016, 144 stran
ISBN 978-80-262-1022-1
věk 9+

Populárně naučných titulů, které by letos osobnost jubilanta Karla IV. dětem přiblížily neotřele, nebylo zdaleka tolik jako zájemců ochotných se v tomto smyslu blýsknout. Podoba a ohlas vstřícně ilustrovaného průvodce Lenky Pecharové souvisí s jeho propracovaným didaktickým aparátem. Autorka vede čtenáře, učitele i rodiče, aby poznali nejen vladařův vklad státnický, ale také atmosféru středověku s novými stavitelskými počiny vrcholné gotiky, s útrapami dobového cestování, s tehdejší pojetím svátků a slavností nebo třeba dávnou měnovou soustavu. Všechny tyto okruhy doprovázejí úryvky z kronik a dalších písemností a rozvíjejí se v následných úkolech a hádankách. Novou komunikační rovinu získává titul díky spolupráci s Muzeem hlavního města Prahy, které zpřístupnilo interaktivní dílny zkoumající s žactvem třetích a čtvrtých tříd éru nejmilovanějšího českého panovníka.

Lenka Pecharová (1973) učí dějepis a matematiku na Veselé škole, církevní základní a umělecké škole v prvním pražském obvodu. V kmenovém nakladatelství Portál ji vyšly tituly *Od blechy po slona – Zábavná matematika pro 1. stupeň ZŠ* (2012)

a *Počítáme s vitamíny – Zábavná matematika pro 1. stupeň ZŠ* (2015).

Michaela Bergmannová (1972), absolventka katedry animace a multimediální tvorby FAMU, se věnuje tvorbě pro děti. Pro nakladatelství Portál ilustrovala didakticky motivované tituly *Výři nesýčkůj, Logopedické pohádky, V zoo není žádná nuda* a dále pohádkové knihy *Nanukova dobrodružství* (2013) Alžběty Dvořákové a *O modrém světle* (2014) Daniely Krolupové. Spolupracuje s měsíčníkem *Sluníčko* a Českou televizí, kde režírovala seriál pro nejmenší diváky *Moje zahrádka*.

VLASTIMIL PEŠKA

NOVÉ POVÍDÁNÍ O PEJSKOVÍ A KOČIČCE

Ilustroval Jaroslav Milfajť
Praha, Paseka 2016, 112 stran
ISBN 978-80-7432-718-6
věk 5+

Když roku 1929 v Aventinu vyšel soubor autorských pohádek Josefa Čapka *Povídky o pejskovi a kočičce*, málokdo tušil, že se stane jednou z nežádanějších knih pro nejmenší děti. Personifikovaná domácí zvířátka v něm zažívají příhody zcela slučitelné s chápáním posluchačů a novátorsky vyznívala v době vzniku i role autora vedoucího v některých epizodách s publikem dialog. Tuto vypravěčskou strategii převzalo i *Nové povídky o pejskovi a kočičce* autorské dvojice Vlastimil Peška a Jaroslav Milfajť, s úspěchem zdramatizované v brněnském divadle Radost. Autoři ve fabuli ponechali dětské postavy a rozšířili rejstřík aktérů o nezdárného zajíce, navázali na čapkovskou mluvu i skladbu věty a dovedně si pohráli s tématy. Pejsek s kočičkou tedy slaví Vánoce, jdou do kina, vymalují si domeček a zařizují si v něm moderní domácnost tak, aby pobavili i další generace.

Vlastimil Peška (1954), hudební skladatel, režisér, scenárista, dramatik a herec, nastoupil po absolutoriu brněnské JAMU do hereckého angažmá ve Studiu Ypsilon. Od roku 1984 se věnuje režii v českých divadlech. V letech 1990–1993 působil jako dramaturg orchestru BROLN v Čes-

kém rozhlasu v Brně, od roku 1994 vede soubor tamního divadla Radost. Vydal pohádku s písničkami *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* (1997) a knihu mapující historii Ořešovského divadla. Je dvojnásobným laureátem ceny Thálie.

Jaroslav Milfajť (1958), absolvent scénografie na pražské DAMU, se dlouhodobě věnuje loutkovému divadlu, divadlu pro děti a pedagogické činnosti. Realizoval přes 300 návrhů scén a loutek pro naše i zahraniční zadavatele. Spolupracuje s režiséry Stanislavem Mošou, Petrem Kracikem, Petrem Svojkou, Janem Borňou ad. – pozoruhodné jsou jeho výpravy k inscenacím *Jméno růže*, *Chicago* nebo *Pokrevní bratři* v Městském divadle Brno či k opavskému uvedení opery *Nabucco*. Proslavil se též návrhy interiérů a výstavních expozic.

MARKÉTA PILÁTOVÁ

KIKO A TULIPÁN

Ilustroval Daniel Michalík
Praha, Meander 2016, 72 stran
ISBN 978-80-87596-89-0
věk **8+**

V pokračování pohádky o japonské holčičce Kiko zavádí Markéta Pilátová hrdinku na zámek ve Velkých Losínách u Šumperka, který sama důvěrně zná z dětství. Tátnek, „doktor knih“ a restaurátor, se tu cele věnuje dalšímu tajuplnému svazku a místní zámecká zahrada se pro osamělou dívku, jejíž kamarádi zůstali v Kroměříži, stává prostorem pro hry a fantazie. Při večerních toulkách se jí s mnohým svěří oživí trpaslíci a zvědavost ji zavede až k ušlechtilé Archivářce. Skládačky origami a zejména jejich mistrovská varianta – květinová koule *kudusama*, jejíž výrobu Kiko tak soustředěně ovládá – sehraji podstatnou roli v souboji s Pánem neživých věcí, který kolem sebe šíří zlo a v daleké minulosti pohltit moudrost léčivých bylin i s kořenářkami.

Markéta Pilátová (1973) vystudovala romanistiku a historii na UP v Olomouci a pracuje jako publicistka, překladatelka ze španělštiny a učitelka potomků českých emigrantů v Brazílii a Argentině. Její románový debut *Žluté oči vedou domů* (2007) byl nominován na Magnesii Literu, podobně jako próza *Má nejmilejší kniha* (2009). V literatuře pro děti na sebe upozornila pohádkou *Kiko a tajemství*

papírového motýla (nominace na Magnesii Literu 2010). Nejmenším čtenářům dále věnovala knihy *Víla Vivíla a stíny zvířat* (2009), *Víla Vivíla a piráti jižního moře* (2010) a *Jura a lama* (2012). Spolu s chovatelem Markem Ždanským sepsala příběhy gorilí samice Moji (*Gorilí táta*, 2013) z pražské zoo.

Daniel Michalík (1974), absolvent sklářské průmyslovky v Železném Brodě a ateliéru filmové a televizní grafiky VŠUP pod vedením Jiřího Barty, působil nejprve ve sklářství a svá díla vystavoval mj. v Japonsku. Nyní se věnuje grafickému designu, volné tvorbě a digitální ilustraci. Zaujal doprovodem ke knize Markéty Pilátové *Kiko a tajemství papírového motýla* (2010) a k úsměvnému průvodci Radka Malého *Poetický slovníček dětem v příkladech* (2012).

JAN PRCHAL

STO A JEDNA POVĚST Z POLNÉ A OKOLÍ

Ilustrovala Marcela Makovská
Praha, Novela bohemia 2016, 172 stran
ISBN 978-80-87683-59-0

DRUHÁ STOVKA POVĚSTÍ Z POLNÉ A OKOLÍ

Ilustrovala Marcela Makovská
Praha, Novela bohemia 2016, 184 stran
ISBN 978-80-87683-60-6
věk **10+**

Pověsti a povídky z okruhu kolem Polné na česko-moravském pomezí, jejíž světlejší dějinné momenty dokládá velkolepý mariánský chrám, opevněné šlechtické sídlo, židovská čtvrť a vyhlášená mrkvanová pouť, čerpal místní kronikář mimo jiné z folklorního dědictví vysídleného německého jazykového ostrůvku u Jihlavy. Zvlněná Vysočina je ostatně jako dělaná pro rejdy nadpřirozených bytostí a hospodaření na kamenité půdě zplodilo houfy tvrdohlavců, jejichž horké hlavy se těm hejkalím vyrovnají. Dva svazky velkého formátu se kochají obyčejí před mnoha staletími i krásou vymírajících řemesel, to písmácké nevyjímaje. Zkazky, pověry a vzpomínky po staletí předávané ústní „tichou poštou“ převyprávěl Jan Prchal dnešním posluchačům tak poutavě, že si uchovaly nejen původní funkci zábavnou, ale též vlastivědný účel vypovídající o paměti krajiny – i s přídechem varování, poněvadž drobotině neradno chodit tam, kde by lumpačení rozhněvalo nečisté síly.

Jan Prchal (1950), původním povoláním mechanik oděvních strojů, působil jako hudebník, publicista, nakladatel, knihkupec a výtvarník-autodidakt. V úloze folkloristy se soustřeďuje na sběr lidové

slovesnosti z polenského mikroregionu a na osvětovou činnost. Rodnému kraji vzdal poctu např. v monografiích *Polná* (2010 a 2014), *Polná v 19. století* (2005), *Polná ve 20. století* (2006), *Brzkov* (2012), *Polná na pohlednicích* (2013, DVD) a *Naše krásné zvony hoří posud...* (2013, spoluautor). Od roku 1996 rediguje a vydává historický čtvrtletník *Polensko*. Nejnověji uspořádal úvodní svazek *Pověstí z Vysočiny* (2016).

Marcela Makovská (1958), dlouholetá malířka skla, vytváří knižní ilustrace ve volném čase. V letech 1997–2000 vytvořila sadu obálek pro reedice próz polenské rodačky, představitelky venkovského realismu Vlasty Pittnerové (1858–1926). Její perokresby doprovázejí i sbírku Milady Kislingerové *Polenské pověsti a povídky* (2000).

**MILADA REZKOVÁ –
LUKÁŠ URBÁNEK**

DOKTOR RACEK – CESTA KOLEM SVĚTA ZA 31 PÍSMEN

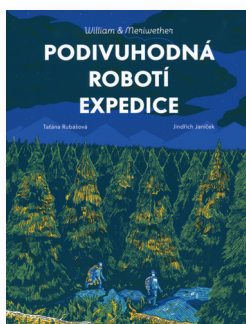
Ilustroval Lukáš Urbánek
Praha, Labyrint / Raketa 2016,
172 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-86803-40-1
věk **5+**

Doktor Racek? Kdepak fracek. Nejdřív si dojel pro výroční cenu Zlatá stuha jako motorkář, pak si na svazích dadaistické poezie coby lyžař vybojoval druhou – a teď nám mává z rakety s pověřením dát dohromady abecedu rozkutálenou po všech světadílech. Tak pěkně svižně a rozpustile „od Á do Zet a pak zpátky/ chce to výdrž, žádné zkratky“. Při cestě po glóbu dojde i na Queensland a Yukon, ba i na Xandrbábov (kdo by to byl čekal), WC (každý tam občas musí) a Tibet, neboť hrdina si cení svobody. Básnířka Milada Rezková ho v duchu Šrutova rozpustilého nonsensu zavléká do končin, kde se ze zastydlých kadlubů říkadla vyloupne cosi patřičně vykutáleného, a Lukáš Urbánek k tomu do linek a čtverečků školních sešitů přidává koláže, jak by je vystřihli sami nejmenší. Písmenkové pábení v rytmu punku doplňují recepty, komiksy, hádanky a slovníček citoslovcí A–Ž.

Milada Rezková (1979) pracovala jako produkční v Galerii Rudolfinum a vystudovala obor jazyková a literární kultura na PedF Univerzity Hradec Králové. Ve spolupráci s výtvarníkem Lukášem Urbánkem vytvořila obrazové knihy *Doktor Racek jede na prázdniny* (2008) a *Doktor Racek*

na horách (2009). Přispívají spolu i do časopisu *Raketa*. V libretu knihy *Babočky* (2010) obrátili podobně nenásilně pozornost k nenahraditelnému poutu seniorů a nejmladší generace. V dobrodružné koláži *Hurá na kajak!* (2013, Zlatá stuha za výtvarný počín roku) hravě uctili osobnost českého fotografa Ladislava Sitenského.

Lukáš Urbánek (1973), absolvent ateliéru filmové a televizní grafiky na VŠUP, se zabývá filmovou animací, pravidelně spolupřipravuje komiksové dílny a podílí se na „babypunkovém“ projektu Kašpárek v rohlíku. Kromě soustavné výtvarné spolupráce s básnířkou Miladou Rezkovou, za kterou byl odměněn třemi Zlatými stuhami, doprovodil např. soubor japonských kaidanů *Strašidelný chrám v horách* (2009) nebo komediální prózu *Ema a pusinkový lupič* (2015) Rudolfa Krále. S komiksem *Adamův deník* zvítězil v soutěži o Nejkrásnější českou knihu roku 2007.

**TAŤÁNA RUBÁŠOVÁ –
JINDŘICH JANIČEK**

WILLIAM & MERIWETHER: PODIVUHODNÁ ROBOTÍ EXPEDICE

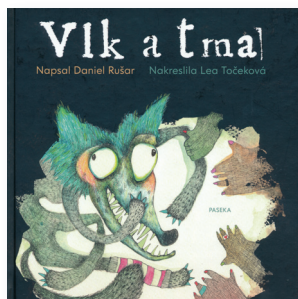
Ilustroval Jindřich Janíček
Praha, Labyrint a Take Take Take 2016, 96 stran
ISBN 978-80-87260-83-8 (Labyrint)
ISBN 978-80-906111-3-9 (Take Take Take)
věk **12+**

Výpravný komiksový deník z mise dvou vysoce inteligentních strojů na Zemi po katastrofě zpracovává námět, jaký známe z dystopií Pierra Boullea nebo Cormaca McCarthyho. Roboti křestní jména William a Meriwether – jakož i jejich apartní klobouky – upomínají na prospektory amerického Západu Williama Clarka a Meriwethera Lewise, hledající pro náš vzkvétající druh nový životní prostor. V divočině však kovový průzkumník nacházejí samé „nezkorodované“ podivuhodnosti z věku lidí: hokejový puk, bource morušového, sluchátka... U řeky, v šachtách dolu i v opuštěném chrámu civilizačního umu se oba vytrvale pošťuchují a jsou tím vlastně nadmíru lidscí, byť na probádávaném území narážejí na kopy materiálu, který jejich výkonný software nechápe. Komedie plná omylů a potměšilosti směřuje spíš k tragédii: není-li už tahle Země pro starý a nenajdou-li se na ní vbrzku ani rozumní mladí, zbude nanejvýš bezdůvodný robotí optimismus.

Taťána Rubášová (1988) studuje scenáristiku a dramaturgii na FAMU. Pracuje jako redaktorka v České televizi a je rovněž libretistkou sci-fi komiksu *Přicházíme v míru ve jménu lidstva* (2015, s J. Janíčkem).

S krátkometrážním snímkem *Na knížecí* (2014) zvítězila v projektu My Street Films, vypisovaným ve spolupráci s londýnským dokumentárním festivalem; s remakem *Americké krásy* (2014) zvítězila v soutěži Done in 60 Seconds.

Jindřich Janíček (1990) absolvoval obor animovaná tvorba na zlínské Univerzitě Tomáše Bati a studuje VŠUP v ateliéru ilustrace. Věnuje se knižní i časopisecké ilustraci, tvorbě sítotiskových plakátů a designu. Ilustroval mj. soubor deníkových zápisků svého pradědečka-legionáře *K večeru spustil se déšť* (2016) nebo prázdninový cestopis *Annie a berlepsyové* (2014) Venduly Borůvkové. S grafičkou Nikolou Klímovou provozuje studio a nakladatelství Take Take Take.

DANIEL RUŠAR

VLK A TMA

Ilustrovala Lea Točková
Praha, Paseka 2016, 32 stran
ISBN 978-80-7432-719-3
věk **4+**

Při četbě této obrázkové knihy se vybaví rčení „Bude-li nás víc, nebudem se bát vlka nic“. Kničky pro předškolní děti, napomáhající zbavit se strachu z tmy, koneckonců stále vznikají a budou vznikat – a přece se tato poněkud vymyká. Vždyť kdo to kdy viděl, aby příběh bázlivého vlčka vyprávěl starý vlk šedivák, a ke všemu dvěma vlčatům, která nehodlají vkročit do lesa ani na krok? Jsou přitom pořádně napjatá, jak si „polekánek“ poradí s temnými zákoutími na prvním lovu a na koho cestou narazí. Ilustrátorka Lea Točková expresivně střídá denní a noční výjevy v jejich základních barvách a dokáže navodit příslušnou atmosféru i v detailech: vlčata mají dalekohled, prohlížíjí si hmyz lupou nebo jim ve spaní na nose trůní sova.

Daniel Rušar (1975) vystudoval angličtinu na Univerzitě Pardubice a pracuje jako lektor osobního rozvoje v Bratislavě. *Vlk a tma* je jeho první knížkou pro děti. Publikoval povídkovou knihu *Frisbee* (2006). Novela *Jaro kříplů* (2011) o silné vůli fyzicky hendikepovaných teenagerů získala ocenění ve výroční soutěži Nejkrásnější kniha a děti pro mládež. V novině *Kamzíkův velký skok* (2016, ilustrace

Luboslav Pafo) se hrdina vyrovnává se smrtí blízkého člověka.

Lea Točková (1979), absolventka oboru grafický design na VŠVU v Bratislavě a knižního designu v německém Trevíru, vystavovala ve Wittenbergu a žije v Berlíně. Věnuje se malbě, sítotisku a ilustraci, pro niž vyvíjí netradiční techniky. Ilustrovala knihu pro děti *Plajko* (2015) slovenského autora Braňa Jobuse.

KATEŘINA SCHWABIKOVÁ

KAREL IV. V KOUZELNÉM KUKÁTKU

Ilustrovala Barbora Botková
Praha, Slovart 2016, 48 stran
ISBN 978-80-7529-182-0
věk **10+**

Kukátko šaška Vaška dává školákům do rukou další z čarovných nástrojů, které popularizátorka metod dějepisické školy Annales používá k tomu, aby zaostřila na dobovou každodennost – tentokrát typickou pro vrcholného zástupce středověké elity Českého království. Dvoustrany uměleckonaučného medailonu ze života římského císaře a českého krále Karla IV. v kukátkovém „zvětšení“ přibližují, co před sedmi staletími znamenalo být odloženým synem, jehož otec neměl v lásce, a později též rytířem, dobrodruhem a bohobojným křesťanem, který na smrt vyprovodil několik svých manželek i potomků. Není to tedy obraz pouze růžový: coby vladař-zvelebitel v něm Karel ožívá i jako sňatkový diplomat či milovník dřevní verze public relations. „Škola hrou“ Kateřiny Schwabikové, díky jejíž kreativě se k malým zájemcům o historii dostávají moderní postupy bez bázně a nefunkčních didaxí, dozrála tímto svazkem ve víno znamenitější, než bylo to od Buška z Velhartic.

Kateřina Schwabiková (1978), absolventka oboru dějepis – základy společenských věd na PedF UK, pracuje v Ústavu dějin a archivu UK a v bádání se zaměřuje na

období husitské revoluce a na aspekty vzdělanosti v raném novověku. Pod dívčím jménem Anděrová překládá i populárně-naučnou literaturu z němčiny. Nabídku uměleckonaučné literatury pro školní mládež dosud obohatila dvěma svazky cyklu *Cest dětí do staletí s podtituly Jak Běla a Kuba poznávali naši historii* (2013) a *Jak Běla a Kuba putovali za našimi panovníky* (2015).

Barbora Botková (1983) vystudovala francouzštinu a výtvarnou výchovu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Vedle povinností středoškolské pedagogy se věnuje volné tvorbě, designu, knižní a komiksové ilustraci. Krom spolupráce s Kateřinou Schwabikovou se výtvarně podílí na vlastivědných seriálech spisovatelky Petry Braunové a doprovodila i komiksovou knížku básníka Jiřího Žáčka *Šípková Růženka* (2011).

KLÁRA SMOLÍKOVÁ

KRÁLÍK MÁLEM KRÁLEM

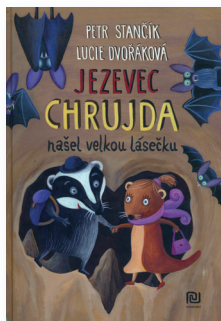
Ilustrovala Kateřina Čupová
Praha, Fragment 2016, 48 stran
ISBN 978-80-253-2886-6
věk **6+**

Úsilí odlišit se od desítek publikací, které zareagovaly na letošní kulaté karolinské výročí, se čínorodé autorce vyplatilo, protože se úkolu zprostředkovat odkaz Karla IV. nejmenším dětem zhostila účinně. Vyplašený králík Karlík, žák školy plné ušáků, se brání posměváčkům tím, že si z papíru vystřihne korunu a stoupá si s ní před zrcadlo nebo před výlohu, aby si užil aspoň chvilku sebevědomí, jehož nemá na rozdávání. Odraz ve skle ho vmžiku spojí s „otcem vlasti“ a ten pak s Karlíkem rozmlouvá o tom, co vše z hodnot ceněných ve čtrnáctém století přetrvalo do současnosti, která si na feudály hraje leda ve školním divadélku – a bohužel i v prezíravostech nebo při šikaně. V čem však tkví skutečná urozenost mocných? Pro majestát krále je nejdůležitější nosit královské ctnosti v srdci, aby už dotyčnému nespadlo do kalhot, a tím se stát hrdinou svého příběhu.

Klára Smolíková (1974) vystudovala estetiky a kulturologii na FF UK. Pracovala nejprve v Husitském muzeu v Táboře, poté v tamní knihovnické škole a v Národním muzeu. Jako metodička primárního vzdělávání a spolupracovnice dětských časopisů se zaměřuje zejména na popularizaci

historie (komiks *Horác a Pedro v zemi Bójů*, 2006), zpravidla se svým prvním manželem, kreslířem Honzou Smolíkem. Dějinám středověku spolu zasvětili knihy *Husité* (2012), *Řemesla* (2013), *Jak se staví město* (2014) a *Husův dům* (2015). Jejich komiksové album *Viktorka a vesmírná dobrodružství* získalo Zlatou stuhu 2015. Autorka románu *H. U. S. – Hus úplně světovej* (2015) a šéfredaktorka komiksového čtvrtletníku *Bublifuk* vytvořila i scénář k večerníčku *Vynálezce Alva* (2012).

Kateřina Čupová (1992) studuje animaci na zlínské Univerzitě Tomáše Bati a věnuje se především komiksu a ilustraci. Spolupracuje s revuemi *Bublifuk* a *Aargh!*, další kreace otiskl sborník *Vějíř*. Vyznění knihy *Králík málem králem* podporují její dynamické kresby pastelkami.

**PETR STANČÍK –
LUCIE DVOŘÁKOVÁ**

**JEZEVEC CHRUDJA NAŠEL
VELKOU LÁSEČKU**

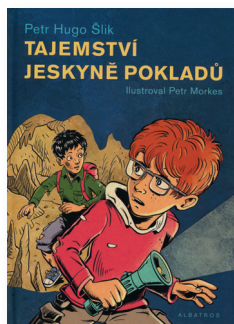
Ilustrovala Lucie Dvořáková
Praha, Meander 2016, 24 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-87596-91-3
věk **5+**

Tvůrčí dozrání někdejšího šéfa českých patafyziků, na němž se vedle zklidnění středního věku podílejí i otcovské city, je znát ve výrazu. A přece má v posledních knihách Petra Stančíka stále navrch prvotřídní jazyková komika, jakou by čtenář mezi jeho kolegy spisovateli hledal jenom s námahou. Už potřetí ji předvádí i svěrázný jezevčí bojovník z lesa Habřince: mlčenlivý, zato přičinlivý patron Chrujda, jenž neváhá vylézt z nory, má-li hájit obecné dobro nebo vlastní nezadatelná práva na zvířecí štěstí. V souboji o srdéčko lasičky Aničky, na níž si brousí zuby i elegantní tchoř Smradolf, ledacos napoví výlet do krápníkové jeskyně, kde v temnotách nad ponornou říčkou Žbluňkvou číhají hejna krvelačných cucířů. Jezevec však zná recept, jak vystrnadit strach a s ním i milostného soka, aby už za jeho vyvolenou ani nepáchl.

Petr Stančík (1968), básník, prozaik a esejista surrealistického vyznání, se v literatuře až do roku 2006 pohyboval pod pseudonymem Odillo Stradický ze Strdic. Studoval na PedF UK a na DAMU, pracoval jako učitel, televizní režisér, textař a konzultant. Sestavil antologii české poezie *Ryby katedrál* (2001). V románu *Pérák*

(2008) s nadsázkou komentuje osudy mytického supermana z protektorátní Prahy. Detektivní groteska *Mlýn na mumie* (2014), odehrávající se v české metropoli za prusko-rakouské války, mu vynesla prémii Magnesia Litera 2015 za nejlepší prózu. Nejmenším věnoval předešlé povídky z lesa Habřince (*Jezevec Chrujda točí film*, 2014; *Jezevec Chrujda staví nejdrív urychlovač a pak zase pomalíč*, 2015) a interaktivní zeleninový thriller *Mrkev ho vcucila pod zem* (2013).

Lucie Dvořáková (1959) – podrobněji na straně 9

PETR HUGO ŠLIK

TAJEMSTVÍ JESKYNĚ POKLADŮ

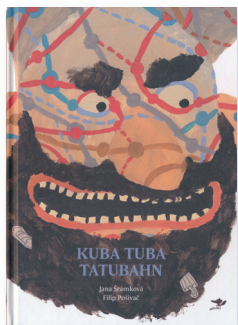
Ilustroval Petr Morkes
Praha, Albatros 2015, 152 stran
ISBN 978-80-00-04074-5
věk **10+**

Jak prosté, šerloci! Vzkaz vytukaný pro-piskou do stránek verneovky z knihovny posloužil jako pobídka pro báječné pátrání dětí, které tak nerady odkládají mobily a tablety. Co na tom, že okrajová čtvrt Klárov má své nejlepší dny dávno za sebou? Kluci Vojta a Jindra, jejichž povahy i zájmy se skvěle doplňují, se vydávají vstříc záhadě staré desítky let a za asistence šikovné sestřenice překypují vůlí uspět. Stopy je zavedou do kanálu i do rány pavlačové drbně, budou čelit pronásledovateli a dějinám města, kde žijí, je-li třeba vyzvédět, nakolik se krutosti z roku 1953 promítly do osudů jejich tehdejších protějšků. Šlikové honiče za zlatem, jež se ne vždy třpytí, by svědčilo o něco méně jazykové koženosti. Nicméně nutno uznat, že autor akceleroval napětí jako jezdec rallye a buší do sebestředných, netečných dospělých, kteří by až na dvě tři čestné výjimky potřebovali psychologa.

Petr Hugo Šlik (1976) vystudoval geodézii na ČVUT a působí jako zeměměřič. Prosazuje se také jako hudebník a výtvarník. Dospěle zaujal detektivkami *Stín černého motýla* (2008) a *Strach pod Karpaty* (2011) z období mladé ČSR. V prózách *Den, kdy se potkali* (2014) a *Tržiště* testuje subtil-

nost soudobé novely. Z vášně pro klub z Vršovíc vytěžil reportáž *14 míčů pro Bohemians* (2011) pojednávající o jeho slavném australském turné. Mladé čtenáře oslovuje poprvé.

Petr Morkes (1973), absolvent Fakulty architektury ČVUT a animace na FAMU, patří k nejžádanějším kreslířům. Ve spolupráci s Pavlou a Tomášem Etrychovými publikoval tři detektivní série s jezevčím komisařem Vrtápkou (od 2007), které zprvu otiskovaly dětské časopisy. Vlastní seriály vytvářel i pro měsíčník *Sunny speaks English*. Výrazně parodické kresby držitele ceny SUK doprovázejí mj. vyprávění Jiřího Kahouna *O létajících strojích* (2013) či dobrodružnou prózu Ilony Fišerové *Na orlích křídlech* (2014), případně se uplatňují v učebnicích a knihách populárně naučných (*Knihy čísel, Kapitánem svého počítače*).

**JANA ŠRÁMKOVÁ –
FILIP POŠIVAČ**

KUBA TUBA TATUBAHN

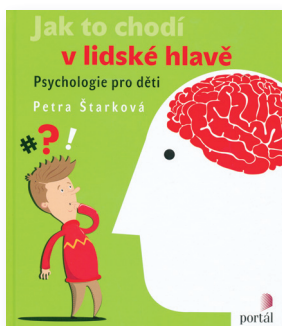
Ilustroval Filip Pošivač
Praha, Běžíliška 2015, 48 stran
ISBN 978-80-906112-4-5
věk **6+**

Hudební nadání školáka Jakuba je tak zjevné, že se snad musel s tou tubou přímo vyklubat na svět. Sám by však rád podnikal i něco jiného, než jenom chodil do lidušky a dul jako žesťový trubadúr. A nadto v něm leckterí spolužáci vidí kvůli hřmotnému nástroji „troubu“, který se odlišuje. Když před nimi v obrázkové knize – vyznamenané za ilustrace Zlatou stuhou – uteče do pražské podzemní dráhy, má v úderném textu Jany Šrámkové o divotvorné zážitky postaráno. Kubův pobyt v Podmetru hluboko pod perony, kde velí pan Tatubahn notně od rány, nadchne malé příznivce kolosu městské hromadné dopravy, jelikož se tu odvíjí dada stejně jedinečné jako Kubův talent. Zbývá najít cestu k nástroji, který k chlapci tak bytostně patří, jinak by už bez něj nebyl jakživ celý.

Jana Šrámková (1982) vystudovala Evangelikální teologický seminář a obor tvůrčí psaní a redakční práce na Literární akademii. Publikuje v časopisech *Respekt*, *A2* a je činná i v Českém rozhlase. Výrazně na sebe upozornila prozaickou prvotinou *Hruškadóttir* (2008, Cena Jiřího Ortena 2009). Roku 2010 vydala knížku pro děti *Putování žabáka Filemona* a pro edici

Mikroliška vytvořila drobné pohádky *O panáčkovi*, *Kolala petřínská* (obě 2014) a *Lední medvědi odcházejí za štěstím* (2016). Poetické shledání nejmladšího a nejstaršího pokolení popsala v knize *Zuza v zahradách* (2015).

Filip Pošivač (1986) absolvoval VŠUP v ateliéru filmové a televizní grafiky. Zabývá se knižní a časopiseckou ilustrací (periodikum *HraNa*) a animovaným filmem (*Až po uši v mechu*, *O Josefe a Bertíkovi*, *Nový druh* apod.). Lásku k přírodě potvrdil nejen výtvarnou koncepcí souboru tchajwanských mýtů *Pomsta hadů* (2010), ale také ilustračním doprovodem ke sbírce Petra Borkovce *Všechno je to na zahradě* (2013) či k výboru z říkadla a básní Josefa Václava Sládka *Od žezulky k Mikuláši* (2016).

PETRA ŠTARKOVÁ

JAK TO CHODÍ V LIDSKÉ HLAVĚ

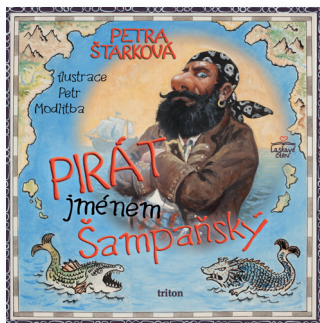
Ilustroval Libor Drobny
Praha, Portál 2016, 96 stran
ISBN 978-80-7432-719-3
věk **8+**

Situace, jež vyvolává rozmanitost našich povah v reakci na nečekané události, poukaly k pátravým dotazům každého z nás už v předškolním věku. Petra Štarková se rozhodla, že v jednatřiceti kapitolách navnadí školáky i jejich rodiče k přemýšlení nad základy fungování lidské psychiky, která je už ze své sociobiologické podstaty neopakovatelně složitá. Dozvídáme se o nich hravou formou: jednotlivé vstupy jsou předznamenány příběhy trojice kamarádů v doprovodu „mozku“ Filipa, jejichž prostřednictvím vnímáme nejen mechanismy emocí a druhy paměti, ale i to, jak se rodí strach, jak se projevují poruchy pozornosti nebo vážná onemocnění nervové soustavy. Zdařilý umělecko-naučný titul obsahuje řadu testů a podnětů, jež jsou podobně jako úvodní texty barevně členěny a předpokládají interakci dětí a dospělých.

Petra Štarková (1975) je absolventkou oboru psychologie na UP v Olomouci. Publikuje odborné a populárně naučné texty do časopisů *Psychologie Dnes*, *Sociální služby* a na webu *Psychology Today*. Pracovala s handicapovanými v brněnském Centru Kociánka, pomáhala na lince důvěry pro děti a mládež

i v internetových poradnách. V současnosti provozuje soukromou psychologickou praxi. Jako beletristka debutovala prózou *Pirát jménem Šampaňský*.

Libor Drobny (1984) vystudoval filmovou školu ve Zlíně (výtvarné zpracování animovaného filmu) a tamější Univerzitu Tomáše Bati (klasická animace). Zaměřuje se na ilustraci dětských knih a učebnic, animaci, komiks, prostorovou tvorbu a digitální fotografii. Do časopisu *Mateřídouška* přispívá komiksem *Suri & Kata*, vydávaným průběžně i knižně (*Suri & Kata, agenti s.r.o.*, 2013; *Suri & Kata – Sebrané spisy I*, 2016).

PETRA ŠTARKOVÁ

PIRÁT JMÉNEM ŠAMPAŇSKÝ

Ilustroval Petr Modlitba
Praha, Triton 2015, 124 stran
ISBN 978-80-7387-862-7
věk **8+**

V rozeklaných stromech na zahradě nebývá nouze o překvapení. Dobrodružná próza Petry Štarkové díky této skrýši nabízí čtenářům vcelku neotřelé příhody trojice kluků, z nichž největší fantazií oplývá Jiřík. Zhmotní se mu touha trávit chvílky s kamarády na moři i na souši a ocitají se ve společnosti Alfonse Nostradama Šampaňského a jeho anglicky mluvícího papouška. Koho by taky nebavilo pátrat po ostrově pokladů, zvlášť když doba není tak krvelačná jako za R. L. Stevensona. S bílými vločkami nadcházející zimy se sice korzár a jeho šalupa načas vytratí, ale pokud se mezitím nastřádá dostatek fantazie, s jarními vodami budou zajisté zpátky. Autorka prozrazuje už od počátku, že kniha vznikala ve spolupráci s jejím synem – podobně zrozená vyprávění u širší veřejnosti vesměs příliš neuspějí, nicméně jí se podařilo napsat napínavou klukovskou novelu.

Petra Štarková (1975) – podrobněji výše na této straně

Petr Modlitba (1968) se coby malíř-auto-didakt profiluje v oblasti paleontologické ilustrace. Podílel se na rekonstrukcích pravěkého života v Moravském zemském

muzeu v Brně a některými pracemi je zastoupen i v tamním Pavilonu Anthropos, mj. nástěnnou malbou u vstupu do expozice, jež představuje repliku skalních maleb Austrálců. Vystavuje doma i v zahradě. Pod vlivem děl Josefa Augusty a Zdeňka Buriana doprovází populárně naučné knihy pro dospělé i pro mládež (*Mluvicí prahrnec a jiné prapříběhy, Historie, kterou nikdo nezapsal* apod.).

TOY BOX

MOJE KNIHA VINNETOU

Ilustrovala autorka

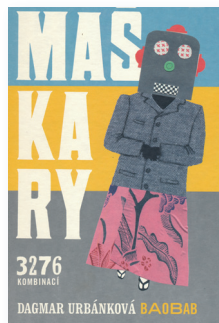
Praha, Labyrint 2015, 208 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-87260-64-7

věk **14+**

Dosavadní vrcholné dílo výtvarnice Toy Box nenechá nikoho chladným. Do mysli se vkrádá otázka: pojednává tento grafický román o našich milovaných blízkých, stejně reálných jako utkvělé literární postavy, s nimiž se nemíníme rozloučit ani po jejich smrti? V autobiograficky laděném komiksu se objevují příběhy přátel vyprávěčky – squatterky Semtexdesign, která žila převážně v holandské komunitě ABM a podlehla rakovině, a kamaráda Martina, v jehož romantickém snění dál přežívá Mayův chrabří Apač Vinnetou navzdory všem podlostem bělochů. Na stránkách knihy můžeme tedy obdivovat nejen expresivně zpodobněný život anarchistických komunit v zahraničí, ale i boj o squat Milada v pražských Holešovičkách. A najednou se všudypřítomný plíživý smutek vytrácí, protože hrdinové zůstávají v našich srdcích, dokud je sledujeme – zásluhou očistného dětského zraku, který si v sobě tak či onak stále hýčkáme.

Toy Box, důsledně skrytá za umělecký pseudonym, vystudovala scénografii na DAMU a dokončila též studia mediální komunikace na Literární akademii Josefa Škvoreckého (absolventskou prací *Robot Dream*). Publikuje v časopisech *A2*, *Nový*

prostor, *Respekt*, *Aargh!*, *Zkrat*, *Raketa* a pořádá workshopy. Podílela se na knize *Ještě jsme ve válce* a na komiksové antologii *Generace Nula*. Za autorský komiks *Moje kniha Vinnetou* získala cenu Muriel za nejlepší komiksovou knihu i nejlepší kresbu a dále Zlatou stuhu 2016 v příslušné kategorii.

DAGMAR URBÁNKOVÁ

MAŠKARY

Ilustrovala autorka

Praha, Baobab 2016, 28 nečíslovaných
kartonových stran dělených na třetiny
ISBN 978-80-7515-036-3

věk **4+**

Po úspěchu *Cirku ulice* se Dagmar Urbánková vydala touž cestou a tentokrát v leporelu v kartonových deskách s kroužkovou vazbou láká všechny hračky do světa převleků. Figurální kreace současně obohatila o jednoduchou, zato působivou slovesnou rovinu. Každý ze tří listovacích pruhů obsahuje část jednoduché věty, která se po libosti proměňuje stejně jako hlava, trup a nohy komické postavičky. Přebal upozorňuje, že takto se dá sestavit až 3 276 kombinací – a lze jen obdivovat, jak lehce se tyto nové kombinace pojí s úsměvným textem. Různorodost maškar tentokrát nevytvěrá pouze z lidského mumraje, protože vedle zvířat jsou k mání populární literární a filmové postavy (Fantomas, Pipi Dlouhá punčocha, Marge Simpsonová, Harry Potter apod.). Závěrečné kartony svazku vybízejí děti k tomu, oč jde především: k vlastní tvořivosti.

Dagmar Urbánková (1972) vystudovala scénografii na pražské DAMU. Působila jako výtvarnice v divadélku Minor, píše poezii i prózu, věnuje se autorskému divadlu a knižní ilustraci. Pro nejmenší vytvořila autorské knihy *Byl jeden dům* (2004, 2016), *Adam a koleno* (2007), *Chlebová Lhota* (2010) a skládací leporelo *Cirkus*

ulice (2012). Její tvorba se vyznačuje až živelnou hravostí, s níž neváhá zpracovávat přírodniny i jedlé materiály.

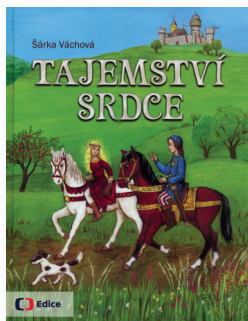
DAGMAR URBÁNKOVÁ

UŽ MĚKONĚ VYVÁDĚJÍ

Ilustrovala autorka
Praha, Baobab 2016, 112 stran
ISBN 978-80-7515-034-9
věk **8+**

Svazček s mátově zelenou obálkou nese podtitul „Fantastická sbírka omylů, nepochopení, zádrhelů, nejasností, přeslechů a představ z dětství“. Lze se tedy těšit na podobný „opravník“ vžitých pomýlení, jaký svého času vytvořil Ludvík Souček, avšak Dagmar Urbánková pojala soupis přepnutí a doslovně interpretovaných představ sebekriticky. Zahrnula do něj jednak rodinné „přeslechy“ vycházející z politického klimatu doby („... že v písni Karla Kryla se zpívá: Hřeben větru rozčesává fena plamenná...“), jednak horu dětské bezelstnosti („... že když se rozfízne prase, že z něj vypadnou hotové klobásy...“). V ilustracích tyto posuny zároveň vtipně komentuje – třeba kresbou erbu s opaskem namísto oficiálního loga Armády spásy. Na závěr připojila přehled inspirátorů a leckdy i správný výklad situace. Pokud příjemně „mimoňská“ knížečka přiměje čtenáře k pořizování podobného soukromého seznamu, splnila účel do puntíku.

Dagmar Urbánková (1972) – podrobněji na předešlé straně

ŠÁRKA VÁCHOVÁ

TAJEMSTVÍ SRDCE

Ilustrovala autorka
Praha, Česká televize – Edice ČT 2016, 112 stran
ISBN 978-80-7404-181-5
věk **6+**

Prorocství o tom, že výlučně tajemství srdce zaručí člověku nesmrtelnost, děsí krále Mordychora den co den jeho samolibého panování, v němž už tolikrát zašel za meze lidskosti. Zlými kouzly přemohl své laskavé protějšky ze sousedního království a zavinil, že jejich sotva narozený synek musel vyplout po řece jako Plaváček k pěstounům. Pokračování tušíme. Nitky pohádkového předurčení zavedou Jiřika až do služby u dvora zpupného vladaře, kde nic netuše vpustí dovnitř babičku s hadím dárkem a přelije panovníkům pohár poté, co se zaposlouchal do nově objevené ptačí řeči. Šárka Váchová adaptuje vyprávění o Zlatovlásce obohacené o další motivy z Erbenových sbírek v širokém rámci, jenž klade důraz nejen na poznání prostředí, v němž postavy jednají, ale i na potřeby nejmenších, kteří si vztah k četbě právě budují. Čas od času bývá nezbytné pokropit starší látku živou vodou, aby jejich vyznění bylo co nejpřirozenější, i kdyby to znamenalo stovky slov navíc oproti předloze.

Šárka Váchová (1947) absolvovala obor loutkářská scénografie na DAMU, kde posléze vyučovala. Přes čtyřicet let spolupracuje s loutkovými divadly, filmaři

a televizí. Její animovaný snímek *Paní Bída* (1983) získal 1. cenu na festivalech v Chicagu a ve Zlíně. Výtvarně se mj. podílela na seriálu *My všichni školou povinni* a na kostýmech k filmům *Indiáni z Větrova*, *Rozpuštěný a vypuštěný* nebo *Jak chutná láska*. Loutková rodina řezbáře Tomše z jejího dvacetidílného večerníčku *Chaloupka na vršku* (2006–2013, knižně ve dvou svazcích, 2009 a 2013) je několikátým rokem k vidění i na výstavě, jež putuje republikou. Lásku k folkloru vtělila i do knížky *Vánoční koledy* (2010) nebo do ilustrací k *Pohádkám z vánočního stromku* (2004) Pavla Cmírala.

MARTIN VELÍŠEK

MŮJ STÁT

Ilustroval Milan Starý
Praha, Knižní klub 2016, 108 stran
ISBN 978-80-242-5293-3
věk **8+**

V „putování s českým lvem za sedmi státními symboly“ se pátáci Eliška a Tomáš vydali v nejlepších uměleckonaučných tradicích poznat předměty, které doma i ve světě reprezentují naši politickou suverenitu. V úvodním komiksu a pak v jednotlivých vstupech se autoři věnují podobě velkého i malého státního znaku, státní vlajky, státních barev, prezidentské standardy, státní hymny a pečeti (a s nimi též oběživa, cenin a národních symbolů). Rozebírají jednak jejich aktuální stav, jednak heraldický vývoj ve středověku, v mladé ČSR nebo v pozdější federaci. Kniha vydaná z iniciativy sdružení Dny České státnosti shrnuje i podmínky, za jakých se symboly užívají a jak s nimi nelze manipulovat, a vede malé čtenáře k vědomí, že „táhle země“ – jak slýcháváme i od poslanců parlamentu – je jejich domov, jejich vlast hodná úcty.

Martin Velíšek (1968), rodák z řeckých Athén, absolvoval AVU v ateliéru malby a konceptuálních tendencí. Své grafiky s antropomorfizovanými zvířaty, v zahraňčí mnohokrát oceněné, vystavuje samostatně i v rámci společných projektů. Na akademické půdě PedF UK se věnuje i teorii umění – s Miroslavem Petříčkem

vytvořil soubor esejí *Pohledy, které tvoří obrazy* (2012). Zasloužil se o libreta populizačních dětských programů k výstavám v Národním muzeu či v Národním technickém muzeu; s Milanem Starým spolupracoval už na programu stálé dětské expozice *Příběh Pražského hradu*.

Milan Starý (1970) vystudoval obor češtiny – výtvarná výchova na PedF UK a zabývá se knižní, časopiseckou a reklamní ilustrací. Spolupracuje s časopisy *Sluníčko* a *Mateřídouška* a organizuje letní umělecké dílny. Jeho doménou jsou kresby k titulům uměleckonaučným a odborným: doprovodil např. knihy své ženy Ester Staré *Žežicha se neříká* (2004, 2013) a *Žvan-da a Melivo* (2008), zaměřené na vyjadřovací dovednosti nejmladších školáků, knihu Daniely Krolupperové *Proč mluvíme česky* (2011) nebo příručku etikety *Slon v porcelánu* (2006) Ladislava Špačka. Je dvojnásobným laureátem ceny SUK.

MARTIN VOPĚNKA

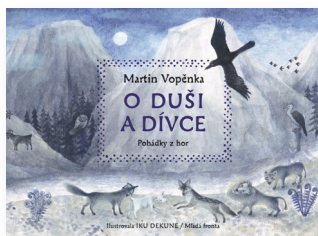
NOVÁ PLANETA – PRASTARÝ PŘÍBĚH Z DALEKÉ BUDOUCNOSTI

Neilustrováno
Praha, Mladá fronta 2015, 624 stran
ISBN 978-80-204-3731-0
věk **12+**

Rozsáhlý román námětově spadá do oblasti literatury „young adult“ na hraně mezi dystopií a fantasy. Zpočátku se ocitáme na Nové planetě, jejíž školní a rodinný řád vnímá dvanáctiletý Daniel, který v této technologicky odosobněné společnosti nestačil dospět. Jeho nevlastní bratři ho totiž pošlou cestou vyhrazenou zesnulým „na výlet“ na Starou planetu, odkud pro hocha není návratu a kde všichni bojují o přežití v drsných podmínkách odpovídajících stavu raně středověké společnosti. Zde se Daniel prosadí v roli stavitele obyčejných civilizačních výdobytků, což můžeme chápat jako autorův hold vědomostem předchozí éry této planety. Fabule štědře předkládá různé vize budoucího vývoje, úspěchů i strmných propadů. Vyústění spje k analogii s příběhem Josefa a jeho bratří z rodu biblického praotce Jákoba, a tak se v próze mísí kruté scény s dětským uchopením reality.

Martin Vopěnka (1963) vystudoval jadernou a fyzikálně inženýrskou fakultu ČVUT. Roku 1990 založil tento spisovatel a cestovatel nakladatelství Práh. V románu *Pátý rozměr* (2009) nabídl vedle dramatického příběhu i alternativní filozofický náhled na vesmír. Kniha *Nebarevné vzpomínky*

(2013) zachycuje atmosféru šedesátých let na půdorysu autobiografických reflexí dětství. Pro menší děti vytvořil encyklopedii *Poznávám svět* (2002 a 2011). V letech 2011–2013 publikoval dystopickou trilogii o „spícím městě“ (*Spící město*, *Spící spravedlnost*, *Spící tajemství*), která vyšla i na Slovensku. Román *Nová planeta* byl počtěn Zlatou stuhou v kategorii beletristických knih pro mládež.

MARTIN VOPĚNKA

O DUŠI A DÍVCE – POHÁDKY Z HOR

Ilustrovala Iku Dekune
Praha, Mladá fronta 2016, 144 stran
ISBN 978-80-204-4219-2
věk **10+**

Už sama obálka a pastelově barevné ilustrace přímo vábí k otevření souboru pohádek, které překvapí autorskými interpretacemi dávných bájí. Většinou se odehrávají v místech, jež jsou lidem jen stěží přístupná – na vrcholcích hor uzamčených příkrovem sněhu a ledu – a obsahují i látky kosmogonické, kupříkladu o tom, jak Stvořitel v podobě bílého ptáka předpověděl proměnu horské krajiny a jak s tímto zvěstovatelem zviřena nemilosrdně naložila. Působivé jsou i příběhy vyprávěné starým krkavcem, v nichž chybí laskavý rodič nebo v nichž se soužití rozpadá a mláďata se vydávají hledat štěstí po svém. Zcestovalý tvůrce se nevyhýbá ani námětům tragickým, jako v případě medvědů, které podlehl vábení omamných látek. Zvířecí portréty a výjevy Iku Dekune, někdy i přes celé dvoustrany, vyvažují tyto polohy jemností podání.

Martin Vopěnka (1963) – podrobněji na předešlé straně

Iku Dekune (1969) absolvovala obor grafika na Musashino Art University v Tokiu a od roku 2002 žije se svým mužem v Praze. Její tvorba je rozkročena mezi evropskou kulturou a principy japonského

umění, za což byla oceněna i na mezinárodním poli. Za ilustrace k pohádce *Das Meerhäschen* bratří Grimmů získala Grand Prix 2003 na Bienále ilustrací Bratislava, za doprovod k *Divokým husám* (česky vyšlo pod názvem *Divoké labutě*) Michaila Bultova získala cenu Nejkrásnější kniha Japonska 2005. Pro přední tokijské nakladatelství Kaisei-sha ilustrovala pohádku Boženy Němcové *O dvanácti měsíčkách* (2008). Bohatě vypravila i výbor z díla K. J. Erbena *Živá voda* (2011) či dystopii pro mladší školáky *Zajatci stříbrného slunce* (2015) od Miloše Kratochvíla.

ILSE WEBEROVÁ

DOBRODINEC BÁRUCH – ŽIDOVSKÉ POHÁDKY

Vybrala a přeložila Zlata Kufnerová,
ilustrovala Lenka Jasanská
Praha, Verzone 2015, 96 stran
ISBN 978-80-87971-04-8
věk **7+**

Další vítaný počín nakladatelství Verzone připomíná multikulturní atmosféru vyvěrající z demokratických poměrů v předmnichovském Československu. Pozoruhodné židovské pohádky Ilse Weberové v překladu Zlaty Kufnerové vyvolávají ducha tradičních náboženských zvyků i pestré lidovou slovesnost těžce zkoušeného národa. Adaptované pohádky mají ve svém základě mezinárodní ráz, trestají lakotu, domýšlivost a vynikají pestrostí námětů i humanistickým apelem. Mezi příběhy se mimo jiné objevuje vyprávění o ztraceném židovském chlapci Joselovi, jenž se díky prastaré písni shledá po dlouhé době s rodinou. Potřebám čtenáře, který by se v kulturních reáliích autorčiných souvěrců nevyznal, poslouží závěrečný slovníček pojmů.

Ilse Weberová (1903–1944) se narodila ve Vítkovicích, pozdější industriální části Ostravy, kde žila až do nacistické okupace. Zatímco staršího syna stačila ještě poslat Wintonovým vlakem do Británie, sama byla s rodinou internována v Terezíně a v roce 1944 zahynula i s druhým synem v Osvětimi. Začala publikovat jako mladičká básnička, překládala z češtiny do němčiny i naopak, pracovala pro rozhlas.

Uspořádala sbírky *Jüdische Kindermärchen* (Židovské pohádky, 1928); *Die Geschichten um Mendel Rosenbusch* (Příběhy o Mendelu Rosenbuschovi, 1929) a *Das Trittröllerwettrennen* (Závod na koloběžkách, 1930). Výbor z jejího díla vyšel anglicky, hebrejsky a italsky.

Lenka Jasanská (1964) absolvovala pražskou SUPŠ a studovala kulturologii na FF UK. Od roku 1990 působí v reklamě, ilustruje knihy pro děti a graficky vypravuje výtvarné katalogy či bibliofilie. Kniha *Himálajské pohádky* (2012) v převyprávění Miroslava Pošty s jejími ilustracemi získala Zlatou stuhu za nakladatelský počín. Ilustrovala i výbor pohádek Jana Vladislava *Propánakrále!* (2013).

**WU ČCHENG-EN –
JAN JIRÁŇ**

OPIČÍ KRÁL

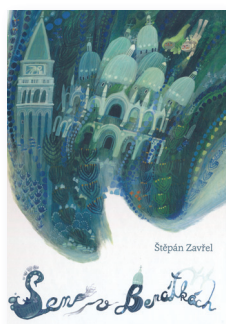
Podle překladu Zdeňky Heřmanové upravil
Jan Jiráň, ilustroval Zdeněk Sklenář
Praha, Albatros 2016, 232 stran
ISBN 978-80-00-04326-5 (Albatros)
ISBN 978-80-87430-62-0 (Galerie Zdeněk
Sklenář)
věk **8+**

Ve zlatém fondu písemnictví všech národů najdeme vždy několik děl, která zanechala výraznou stopu v jejich literárním vývoji. Pro Říši středu má takový význam *Putování na západ*, sepsané koncem šestnáctého století Wu Čcheng-enem, neboť každý Číňan dodnes důvěrně zná jeho hrdinu: Opičího krále čili opičího uličníka Suna. Tento mistr dvaasedmdesáti proměn se po „vyučení a získání nesmrtelnosti“ vypraví s mnichem Tripitakou a čuníkem Ču Pa-tie na cestu do západního ráje za posvátnými tisky a občas skutečně jedná jako opice všemi mastmi mazaná. Jan Jiráň jeho příběh, vroubený zástupy zvířat i lidí a dokumentující slovesné bohatství raně novověké Číny, převyprávěl na základě překladu sinoložky Zdeňky Heřmanové pro dnešní české čtenáře. S ilustračním doprovodem Zdeňka Sklenáře z roku 1961 představuje tato nová adaptace výjimečný knižní i typografický počín, obohacený o doslov čínského filmového představitele titulního hrdiny.

Jan Jiráň (1957), hudebník, herec, režisér a divadelní pedagog, je od roku 1987 členem souboru Studia Ypsilon. Předtím vystupoval v písničkářském duu s Martinem Stropnickým, v současnosti hraje se

skupinou Botafogo. Ve spolupráci s prozaikem Marianem Pallou vytvořil wester-novou parodii *Ve znamení hada* (1994) a v tomtéž duchu pokračoval ve svazku *Vlak do Santa Fé* (1997). Za režii mluveného slova získal několik platinových desek a výroční ocenění Asociace vydavatelů audioknih (2015). Natočil mj. i čtyřdílnou adaptaci *Opičího krále*.

Zdeněk Sklenář (1910–1986), významný český malíř a grafik, byl absolventem kreslení a malby na Státní uměleckoprůmyslové škole a v letech 1968–1976 vyučoval na VŠUP. Zásadní vliv na jeho tvorbu mělo dílo Jana Zrzavého. Roku 1942 vydává se svými ilustracemi Erbenovu *Kytici* a o rok později *Máchův Máj*. V roce 1959 obdržel zlatou medaili lipského knižního veletrhu za grafickou úpravu knihy *Czechoslovak Glass* od Karla Hetteše. Stříbrnou medaili na téže výstavě získal za grafickou úpravu Goethova *Fausta* s Delacroixovými ilustracemi a za vydání Ovidiových *Proměn* s ilustracemi Pabla Picassa. Roku 1961 ilustroval rovněž *Milostné povídky staré Číny* a za další obrazy s čínskou tematikou byl v roce 1971 poctěn zlatou medailí florentského Biennale Internazionale d'Arte.

ŠTĚPÁN ZAVŘEL

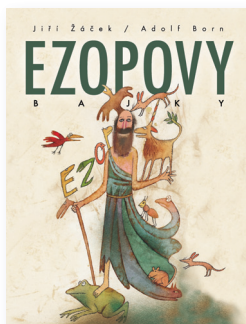
SEN V BENÁTKÁCH

Přeložila Petra Nováková, ilustroval autor
Praha, Labyrint / Raketa 2016,
36 nečíslovaných stran
ISBN 978-80-86803-37-1
věk **5+**

Ekologové spočítali, že město na kúlech zatlučených do jadranské laguny pohltí stoupající vody oceánů někdy kolem roku 2060. Svě o tom už v roce 1974 věděl exilový kreslíř Štěpán Zavřel, jenž si očima prvňáčka Marka zkusil představit, jak by to v Benátkách zalitých po špičky chrámů vypadalo. Ve snu, který se školáčkovi v doprovodu malé mořské víly z jeho obrázku do hodiny výtvarné výchovy zdá, hrají zdejší zákoutí všemi barvami moře od azurové z Gautierových básní až po rumělkovou červeň korálů. Mezi bazilikou zasvěcenou chlapcovu jmenovci, Dóžecím palácem a mostem Rialto se prohánějí ryby i langusty, medúzy i mušle, koníci, ba i chobotnice, takže podvodní říše má od lomozu turistů konečně klid. Obrazkové knize plné zadumaných akvarelů stačí tři desítky vět na připomenutí, že příroda si poradí. Autor tak nejmenší čtenáře tiše a obrazně motivuje, že by se měli už brzy zasadit o záchranu tohoto pomníku lidského umu – nejlíp s vervou lva hlídkujícího v benátském znaku.

Štěpán Zavřel (1932–1999) začínal jako kolorista ve studiu Bratři v triku Jiřího Trnky. Studoval FAMU a po útěku z republiky (1959) i Accademia di Belle Arti

v Římě. Jeho osobní i umělecký život je spjat s Itálií – žil v Rugolu u Benátek – a německojazyčným regionem. V curyšském nakladatelství Bohem press, které založil s exulantem Otakarem Božejovským roku 1971, publikoval několik desítek autorských knih, vedle *Snu v Benátkách* (původně něm. 1974) např. miniatury *Der letzte Baum* (1977), *Der Schmetterling* (1980) či *Létající dědeček* (1991). Vrcholným dílem křesťansky zaměřeného a cenami ověřeného umělce jsou ilustrace k adaptacím biblických příběhů *Mit Gott unterwegs* (1996) Reginy Schindlerové. Jeho akvarely a dřevoryty zdobí též knihy Maxe Bolligera (*Die Kinderbrücke*, 1977), Evelyny Haslerové (*Die Blumenstadt*, 1987) nebo Vladimíra Škutinny (*Ukradený Ježíšek*, 1988).

JIŘÍ ŽÁČEK

EZOPOVY BAJKY

Ilustroval Adolf Born
Praha, Slovart 2015, 96 stran
ISBN 978-80-7391-987-0
věk **7+**

Jeden z posledních svazků, do nichž se promítla téměř čtyřicetiletá spolupráce Jiřího Žáčka s Adolfem Bornem, se vrací k odkazu bajkaře ze starověké Malé Asie. Ezopovy ponejprv ústně šířené miniatury byly zapsány nesčíslněkrát, tradují se v různých překladech a převyprávěních, a proto jen málokdy tušíme, že jejich základ vznikl nejspíš už v šestém století před naším letopočtem. Každá generace se s nimi setkává od útlého věku a adaptátor je malým i velkým předkládá s vtipnými průpovídkami (*O zlatém vejci aneb Kdo chce víc, nemá nic*), aby uhladil ostny přílišné návodnosti. Střety, rozbroje a úskoky ze světa zvířat, lidí a antických bohů, po úsměvech vedoucí čtenáře rovněž k zamýšlení, doprovázejí výpravné ilustrace s citem pro komično, který byl pro Bornovy dvounožce i čtvernožce tak příznačný.

Jiří Žáček (1945) absolvoval stavební fakultu ČVUT a do roku 1991 pracoval jako nakladatelský redaktor. Už první básnické knihy pro děti *Aprílová škola* (1978), *Ahoj, moře* (1980), *Kolik má Praha věží* (1984) a *Pro slepičí kvoč* (1986) mu zajistily široký ohlas publika. Autor oblíbeného *Slabikáře* (s ilustracemi Heleny Zmatlíkové) a scénáře k večerníčku *Krysáci* (2010) adaptuje

i klasické látky lidové slovesnosti ze všech koutů světa: mj. ve svazcích *Hrůzostrašné pohádky pro malé strašpytlíky* (2011), *Čarodějné pohádky pro malé kouzelníky* (2013) a *Chytré pohádky pro malé rozumbrady* (2014; všechny s ilustracemi A. Borna).

Adolf Born (1930–2016), malíř, grafik a ilustrátor, studoval VŠUP a absolvoval AVU. Ilustroval na čtyři stovky knih pro všechny věkové kategorie. V tvorbě pro děti a mládež se proslavil ilustracemi k původně večerníčkovému seriálu *Mach a Šebestová* Miloše Macourka (1977, knižně 1982). Spolupráce s Jiřím Žáčkem se datuje už od básnickova debutu *Aprílová škola*. Svou tvorbu vystavoval na desítkách samostatných i kolektivních výstav a obdržel za ni četná ocenění (Zlatá stuha, Nejkrásnější kniha roku, Zlaté jablko BIB apod.).

O AUTORECH

Jana Čeňková (1957) absolvovala FF UK, obor bohemistika – pedagogika, a působí na katedře žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Specializuje se na historii i kritiku literatury a ilustrace pro děti a mládež – zejména v této oblasti je autorkou řady knižních monografií, studií a libretistkou výstav. Edičně uspořádala mj. výběry z tvorby Františka Hrubína (*Křídla lásek mých*, 2010), Karla Jaromíra Erbena (*Živá voda*, 2011) nebo Josefa Václava Sládka (*Od žežulky k Mikuláši*, 2016). Je hlavní editorkou kolektivní monografie *Válečné dětství a mládí (1939–1945) v literatuře a publicistice* (2016). Pracuje jako čestná předsedkyně České sekce IBBY, je členkou Českého PEN-klubu a občanského sdružení Magnesia Litera, kde pracovala také jako porotkyně.

Petr Matoušek (1968) vystudoval FSV UK, obor žurnalistika a nakladatelská věda, a jako literární kritik a editor se specializuje na anglickojazyčnou beletrii a literaturu pro děti. Vedl týdeník *Nové knihy*, působil v *Lidových novinách*, jeho stati a pořady se objevují v *Hospodářských novinách* či na vlnách rozhlasové stanice Vltava. Sestavil antologii *Britská čítanka – Hedvábný manšestr* (2001, 2004, 2008). Přeložil knihy Monty Pythona Terryho Jonese (*Pohádky k neuvěření*, 2014; *Bajky z divokých vajec*, 2016). Pracuje v porotě Ceny Franze Kafky a Magnesie Litery. Jako spolupracovník předních pražských nakladatelství se podílel na vydání 270 překladů z anglofonních literatur pro dospělě i pro mládež.

LAUREÁTI VÝROČNÍCH CEN V OBLASTI LITERATURY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ZLATÁ STUHA 2016 – LITERÁRNÍ ČÁST

Kategorie Beletrie pro děti

- Miloš Kratochvíl za knihu *Zajatci stříbrného slunce* (Triton) – v katalogu 2014/2015

Kategorie Beletrie pro mládež

- Martin Vopěnka za knihu *Nová planeta* (Mladá fronta) – podrobněji na straně 26

Kategorie Literatura faktu pro děti a mládež

- Robin Král za knihu *Vynálezárium* (Běžíliška) – v katalogu 2014/2015

Kategorie Teorie a kritika literatury (umění) pro děti a mládež

- kolektiv autorů za knihu *Jiří Šalamoun aneb Představitelné pohledy na svět* (Baobab)

ZLATÁ STUHA 2016 – VÝTVARNÁ ČÁST

Kategorie Knihy pro mladší děti

- Filip Pošivač za ilustrace ke knize *Kuba Tuba Tatubahn* (Běžíliška) – podrobněji na straně 22

Kategorie Knihy pro starší děti a mládež

- Jiří Stach za ilustrace ke knize *Plop! Zdařilé verše a prózy* (Meander) – v katalogu 2014/2015

Kategorie Literatura faktu pro děti a mládež

- Jana Hrušková za knihu *Vynálezárium* (Běžíliška) – v katalogu 2014/2015

Kategorie Výtvarný počín roku

- Martin Raudenský za ilustrace ke knize *Ko-text* (Fakulta umění a designu UJEP)

ZLATÁ STUHA 2016 – KOMIKS

- Toy Box za svazek *Moje kniha Vinnetou* (Labyrint) – podrobněji na straně 24

ZLATÁ STUHA 2016 – ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ ZA CELOŽIVOTNÍ DÍLO

- Ivan Binar
- Květoslav Hísek

MAGNESIA LITERA 2016 – KATEGORIE LITERA ZA KNIHU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Vítěz

- Robin Král za knihu *Vynálezárium* (Běžíliška) – v katalogu 2014/2015

Další nominovaní

- Olga Černá za knihu *Klárka a 11 babiček* (Baobab) – v katalogu 2014/2015
- Renáta Fučíková za knihu *Praha v srdci* (Práh) – podrobněji na straně 8